

**Odbor dozoru a regulace vodárenství,
oddělení analytické a benchmarkingu**

Zpráva z benchmarkingu za rok 2016

Praha, 22. ledna 2018

III.1.
Vlastní materiál

Zpráva z benchmarkingu za rok 2016

Obsah

1. Úvod.....	4
1.1 TERMINOLOGIE A POUŽITÉ ZKRATKY	4
1.1.1 TERMINOLOGIE	4
1.1.2 POUŽITÉ ZKRATKY	6
1.2 FUNKCE ZPRÁVY Z BENCHMARKINGU V PROCESU REGULACE - PROVÁZANOST S VIZÍ A ZÁMĚRY DOZORU A REGULACE OBORU VAK.....	7
1.2.1 VIZE REGULACE OBORU VAK	7
1.2.2 ZÁMĚRY REGULACE OBORU VAK	7
2. PROCES ZLEPŠOVÁNÍ KVALITY SBÍRANÝCH DAT	8
3. ZMĚNY NĚKTERÝCH POUŽITÝCH POSTUPŮ PRO PROJEKTY BENCHMARKINGU ZA ROK 2016.....	9
3.1 STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA ROZDÍLŮ ANALYZOVANÝCH MODELŮ PROVOZOVÁNÍ A JEJICH PODSKUPIN	9
3.2 POSTUP VÝPOČTU SKUTEČNÉ DOSAŽENÉ VÝŠE PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU PRO JEDNOTLIVÉ MODELY PROVOZOVÁNÍ A JEJICH PODSKUPINY.....	11
3.3 PROBLEMATIKA VYHODNOCOVÁNÍ OBNOVY A ŘÁDKU 20 - PROSTŘEDKY OBNOVY INFRASTRUKTURNÍHO MAJETKU V POROVNÁNÍ A DALŠÍ NÁVAZNOSTI NA BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ A MOŽNOSTI VYUŽITÍ ÚDAJŮ PRO SLEDOVÁNÍ OBNOVY VIM	12
3.4 ÚPRAVA KONSTRUKCE UKAZATELE OKF – OPERAČNÍ KOEFICIENT	13
3.5 POSTUP STANOVENÍ OPTIMÁLNÍHO PROVOZOVATELSKÉHO SUBJEKTU.....	13
4. PROCES VYPRACOVÁNÍ ZPRÁV Z BENCHMARKINGOVÝCH PROJEKTŮ - ŘEŠENÍ PROBLEMATIKY PROPOJENÍ DAT.....	15
4.1 PŘEHLED POČTU OČIŠTĚNÝCH DAT	16
4.2 DŮVODY, KTERÉ ZNEMOŽŇUJÍ POUŽITÍ DAT PRO BENCHMARKING	17
4.2.1 VODOVOD.....	18
4.2.2 KANALIZACE	18
4.3 ROZDĚLENÍ POROVNÁNÍ DO VLASTNICKÝCH A PROVOZOVATELSKÝCH SKUPIN	18
4.3.1 SKUPINY VLASTNICKÉHO BENCHMARKINGU	18
4.3.2 SKUPINY PROVOZOVATELSKÉHO BENCHMARKINGU	19
5. BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2016	21
5.1 CÍL ZPRÁVY	21
5.2 IDENTIFIKOVANÉ ANOMÁLIE	21
5.2.1 VODOVOD.....	21

5.2.2	NEDOSTATEČNÁ TVORBA PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU.....	26
5.2.3	VÝSKYT ANOMÁLIÍ V JEDNOTLIVÝCH SKUPINÁCH VLASTNÍKŮ	27
5.2.4	KANALIZACE	31
5.2.5	NEDOSTATEČNÁ TVORBA PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU.....	36
5.2.6	VÝSKYT ANOMÁLIÍ V JEDNOTLIVÝCH SKUPINÁCH VLASTNÍKŮ	37
5.3	ZÁVĚRY BENCHMARKINGOVÉHO PROJEKTU VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ ZA ROK 2016	40
5.3.1	SWOT ANALÝZA	40
5.3.2	ZÁVĚR, ZHODNOCENÍ A NÁVRH DALŠÍHO POSTUPU	41
6.	BENCHMARKING PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ 2016	43
6.1	CÍL ZPRÁVY	43
6.2	IDENTIFIKOVANÉ ANOMÁLIE	43
6.2.1	VODOVOD.....	43
6.2.2	VÝSKYT ANOMÁLIÍ V JEDNOTLIVÝCH SKUPINÁCH PROVOZOVATELŮ	48
6.2.3	POROVNÁNÍ OPTIMÁLNÍCH HODNOT SLEDOVANÝCH UKAZATELŮ JEDNOTLIVÝCH SKUPIN PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ - VODOVOD	52
6.2.4	KANALIZACE	53
6.2.5	VÝSKYT ANOMÁLIÍ V JEDNOTLIVÝCH SKUPINÁCH PROVOZOVATELŮ	56
6.2.6	POROVNÁNÍ OPTIMÁLNÍCH HODNOT SLEDOVANÝCH UKAZATELŮ JEDNOTLIVÝCH SKUPIN PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ - KANALIZACE	60
6.3	ZÁVĚRY BENCHMARKINGOVÉHO PROJEKTU PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ ZA ROK 2016	61
6.3.1	SWOT ANALÝZA	61
6.3.2	ZÁVĚR, ZHODNOCENÍ A NÁVRH DALŠÍHO POSTUPU	63
7.	POSOUZENÍ ZÁVĚRŮ A JEJICH POROVNÁNÍ SE ZÁMĚRY REGULACE.....	65

1. Úvod

Zpráva z benchmarkingu za rok 2016 prezentuje odborné i laické veřejnosti výsledky realizovaných projektů: benchmarkingu vlastnických subjektů a benchmarkingu provozovatelských subjektů za rok 2016. Tyto výsledky dále vyhodnocuje. Cílem zprávy je srozumitelnou formou přiblížit zjištěné nedostatky vyskytující se v jednotlivých skupinách, informovat o závěrech projektů a navrhnout další kroky vedoucí k plnění záměrů regulace.

Zpráva obsahuje bližší informaci o implementaci doporučení benchmarkingu za rok 2015 ve formě některých zákonných opatření zaměřených na zlepšení kvality a struktury sbíraných dat v budoucnu.

Zpráva dále přibližuje a vysvětluje změny některých procesů používaných v obou benchmarkingových projektech. Tyto změny byly přijaty na základě veřejného projednání výsledků benchmarkingu za rok 2015.

Struktura zprávy za rok 2016 odpovídá struktuře zprávy za rok 2015. Výjimkou je meziskupinové zhodnocení výsledků vlastnického i provozovatelského benchmarkingu, které ve zprávě za rok 2015 chybělo. Důvodem pro zařazení tohoto srovnání je skutečnost, že analýzám byl podroben podstatně větší podíl trhu (podle objemu fakturované pitné vody a objemu fakturované odvedené odpadní vody včetně srážkové).

Ve vztahu k činnosti MZe a Výboru pro koordinaci regulace oboru vodovodů a kanalizací je cílem zprávy poskytnout informace potřebné pro případnou úpravu strategie regulace oboru VaK nebo upřesnění cílů benchmarkingu pro další rok, čímž se ve smyslu platné Metodiky benchmarkingu ukončí roční cyklus benchmarkingu.

Uživatelům výsledků benchmarkingu je třeba připomenout, že všechny tři zprávy (Benchmarking vlastnických subjektů za rok 2016, Benchmarking provozovatelských subjektů za rok 2016 a Zprávu z benchmarkingu za rok 2016) je nutné vnímat jako celek a nehodnotit jednotlivé nálezy odděleně od ostatních souvislostí.

Jedním z hlavních záměrů regulace je zvýšení informovanosti konečných odběratelů. MZe v roce 2018 připravuje spuštění webové aplikace zpřístupňující zájemcům vybrané informace z Porovnání zahrnutých do benchmarkingu a s nimi souvisejících VÚME a VÚPE. Poprvé by tak měly být zpřístupněny informace za rok 2016 a bude se jednat o zkušební verzi.

1.1 Terminologie a použité zkratky

1.1.1 Terminologie

Anomálie - údaj, vztah, stav, který se významně odlišuje od střední nebo očekávané hodnoty, stavu, vztahu, případně signalizuje porušení platných zákonných požadavků a zamezuje plnění cílů regulace.

Benchmarking - systematický proces pro identifikaci, obeznámení se a přijetí úspěšných nástrojů, metod a postupů řízení pro srovnávané subjekty. Typicky se jedná o souvislý nebo opakující se proces, hlavním cílem benchmarkingu je zlepšení činnosti zúčastněných srovnávaných subjektů.

Investiční činnost – procesy související s obnovou a rozvojem vodohospodářského infrastrukturního majetku.

Kalkulace – přiřazování nákladů, respektive zisku na jednu kalkulační jednici (zde m³).

Kalkulační položka - část kalkulace sdružující podobné druhy nákladů, respektive zisk (zde položka v cenové kalkulaci vodného nebo stočného, dle přílohy č. 19 k vyhlášce č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů).

Kombinovaný model provozování - jeden z vlastníků vodohospodářského infrastrukturního majetku je jeho provozovatelem, který provozuje infrastrukturní majetek na základě dlouhodobé smlouvy.

Obnova vodohospodářské infrastruktury - výměna části vodovodu, úpravny vody, kanalizace nebo čistírny odpadních vod, která je inventárně sledovanou částí majetku vlastníka nebo samostatnou položkou uvedenou ve vybraných údajích majetkové evidence za účelem prodloužení životnosti stavby a s ní související technologie (dle Zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích, dále jen ZVK).

Oddílný model provozování vodohospodářského infrastrukturního majetku – vlastník vodohospodářské infrastruktury uzavírá dlouhodobou smlouvu zabezpečující provozování vodohospodářské infrastruktury s provozovatelem. Příjemce vodného nebo stočného je provozovatel (koncesní smlouva) nebo vlastník (tzv. servisní smlouva), kde provozovatel je vybrán v souladu se zákonem o veřejných zakázkách. Tento model také zahrnuje model vlastnický.

Orientační ukazatele - ukazatele výpočtu pořizovací (aktualizované) ceny objektů do Vybraných údajů majetkové evidence vodovodů a kanalizací, pro Plány rozvoje vodovodů a kanalizací a pro Plány financování obnovy vodovodů a kanalizací dle Metodického pokynu Ministerstva zemědělství čj.: 401/2010-15000, pro orientační ukazatele výpočtu pořizovací (aktualizované) ceny objektů do Vybraných údajů majetkové evidence vodovodů a kanalizací, pro Plány rozvoje vodovodů a kanalizací a pro Plány financování obnovy vodovodů a kanalizací (dále jen "metodický pokyn").

Plán financování obnovy vodohospodářské infrastruktury – výkaz, jehož obsahem je vymezení infrastrukturního majetku v členění podle vybraných údajů majetkové evidence s reprodukční pořizovací cenou, vyhodnocení stavu majetku vyjádřené v % opotřebení, výpočet teoretické doby akumulace finančních prostředků, roční potřeba finančních prostředků a její krytí a doklady o čerpání vytvořených finančních prostředků včetně faktur

nebo jejich kopií. Zpracování se provádí podle přílohy č. 18 k vyhlášce č. 428/2001 Sb. Každá provedená aktualizace je součástí původního plánu financování obnovy vodovodů nebo kanalizací.

Porovnání – podle přílohy č. 20 k vyhlášce č. 428/2001 Sb., „Porovnání všech položek výpočtu (kalkulace) cen pro vodné a stočné za kalendářní rok a dosažené skutečnosti v témže roce“, které vlastník vodovodu nebo kanalizace, popřípadě provozovatel, pokud je k tomu vlastníkem zmocněn, povinně zasílá v elektronické podobě a ve stanovené formě, a to každoročně nejpozději do 30. 4. za předchozí kalendářní rok (podle § 36 odst. 5, zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů).

Samofinancovatelnost vodohospodářské infrastruktury – stav, kdy výnosy z výběru vodného a stočného pokrývají veškeré náklady na její provoz, obnovu a rozvoj.

Smíšený model provozování vodohospodářského infrastrukturního majetku – vlastník vodohospodářské infrastruktury vloží infrastrukturní majetek do obchodní společnosti, která jej poté vlastní i provozuje, vlastník má v provozovateli majetkový podíl. Formou smíšeného modelu je také samoprovozování v případě obcí. Pro účely této analýzy se oba tyto modely označují jako smíšené.

SWOT analýza - metoda, kterou identifikujeme silné (Strengths) a slabé (Weaknesses) stránky, příležitosti (Opportunities) a hrozby (Threats) spojené s určitým projektem, typem podnikání (zde s použitím metody benchmarkingu pro hodnocení hospodářských subjektů).

Vlastník – majitel vodohospodářského infrastrukturního majetku.

Vlastnický model provozování – podskupina oddílného modelu provozování – vlastník vodohospodářské infrastruktury uzavírá dlouhodobou smlouvu o provozování vodohospodářské infrastruktury s provozovatelem, ve kterém má vlastnický podíl. Provozování VIM se zadává formou in-house veřejného zadávání.

Vyhláška č. 428/2001 Sb. – vyhláška č. 428/2001 Sb. Ministerstva zemědělství ze dne 16. listopadu 2001, kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (dále jen vyhláška).

1.1.2 Použité zkratky

MZe	Ministerstvo zemědělství
MF	Ministerstvo financí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
VÚME	Vybrané údaje majetkové evidence
VÚPE	Vybrané údaje provozní evidence
IČPE	Identifikační číslo provozní evidence
PFO	Plán financování obnovy vodohospodářského infrastrukturního majetku

OKF	Operační koeficient (výpočet viz. platná Metodika benchmarkingu)
OV	Odpadní vody
VaK	Vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu
VIM	Vodohospodářský infrastrukturní majetek
ODaRV	Odbor dozoru a regulace vodárenství
ZVK	Zákon o vodovodech a kanalizacích č. 274/2001 Sb.

1.2 Funkce zprávy z benchmarkingu v procesu regulace - provázanost s vizí a záměry dozoru a regulace oboru VaK

Podstatou a cílem Zprávy z benchmarkingu je přiblížit závěry benchmarkingových projektů všem zúčastněným stranám, zhodnotit jejich výsledky ve vztahu ke stanovené vizi a záměrům regulace, navrhnout a definovat oblasti problémů, které je nutno řešit regulací v zájmu zlepšení fungování oboru VaK, a popřípadě navrhnout další změny související s realizací samotného benchmarkingu.

1.2.1 Vize regulace oboru VaK

Čistá výroba a nepřetržitá dodávka kvalitní pitné vody a odvádění a kvalitní čištění odpadních vod pro všechny potřebné za přiměřenou a dostupnou cenu, se zřetelem na zachování schopnosti budoucích generací uspokojovat své potřeby v oblasti infrastruktury vodovodů a kanalizací.

1.2.2 Záměry regulace oboru VaK

ZÁMĚRY		PROBLEMATIKA
I.	Dosáhnout samofinancovatelnosti infrastruktury	Obnova vodohospodářské infrastruktury z hlediska dosažení udržitelnosti infrastruktury a hlediska reinvestování získaných prostředků od spotřebitelů
II	Zabezpečit rovnováhu mezi cenou za služby a náklady na poskytování služeb	Cenotvorba – stanovení ceny za služby, která pokryje provozní náklady a náklady na obnovu infrastruktury a zabezpečí dostupnost služby všem spotřebitelům za sociálně únosnou cenu.
III.	Zajistit dostatečnou úroveň kvality služeb	Stálé dodávky pitné vody v požadovaném množství a kvalitě a kontinuální odvádění odpadních vod a jejich čištění podle zákonem stanovených parametrů
IV.	Zajistit ochranu životního prostředí a minimalizaci dopadů na něj	Snižování negativních vlivů na životní prostředí (energetická náročnost, dodržování požadovaných limitů)
V.	Zvýšit transparentnost informací všech zúčastněných stran v sektoru	Zabezpečení transparentní informovanosti o cenotvorbě, fungování, potřebách a problémech sektoru vodovodů a kanalizací

2. Proces zlepšování kvality sbíraných dat

Kvalita kteréhokoliv realizovaného benchmarkingu jednoznačně závisí na kvalitě vstupních dat, správném výběru a struktuře ukazatelů sledujících plnění stanovených cílů (resp. záměrů) a na způsobu zpřístupnění a interpretace výsledků benchmarkingových projektů jednotlivým zúčastněným stranám. I v předchozím benchmarkingovém projektu byla v rámci SWOT analýz problematika kvality dat identifikována jako jedna ze slabých stránek.

Kvalitu dat pro potřeby zmíněných benchmarkingových projektů lze posuzovat podle čtyř hledisek:

1. náležitosti nutné k propojení, tj. data odevzdávaná prostřednictvím dvou databází musí obsahovat veškeré náležitosti potřebné pro jejich propojení;
2. jednotná obsahová náplň, tj. zpracovatelé musí chápat jednotlivé vykazované údaje stejně;
3. úplnost dat, tzn., že se subjekty musí naučit pravdivě a úplně vykazovat např. počty poruch, ztráty pitné vody, veškeré související ekonomicky oprávněné náklady apod. tak, aby data měla vypovídací schopnost a byla srovnatelná; dále je třeba do VÚPE doplnit údaje za přiváděcí řady, které se dosud na MZe nezasílaly a docházelo tak ke zkreslení hodnot některých ukazatelů.
4. odlišnost struktury odevzdávaných dat v rámci Porovnání plynoucí z aplikovaného modelu provozování. Projevuje se nemožností blíže posuzovat některé ukazatele jednotně např. výše kalkulačního zisku (u oddílného modelu je část zisku skrytá v nájemném) nebo množství generovaných prostředků na obnovu plynoucí z oprav VIM v sobě zahrnuje i údržbu či náklady na odstranění poruch a havárií.

Na eliminaci uvedených nedostatků kvality dat MZe průběžně pracuje, a to prostřednictvím osobní komunikace s jednotlivými zpracovateli odevzdávaných údajů, informování v rámci tištěných článků, prezentací na konferencích, novelizací vyhlášky č. 428/2001 Sb. (zejména příloha č. 20, v rámci které došlo k odstranění rozdílného přístupu pro poskytování informací o nákladové struktuře ceny pro vodné a stočné mezi subjekty aplikujícími smíšený a oddílný model provozování - doplnění informací o jednotlivých složkách nájemného hrazeného vlastníkům VIM). Vyhláška v této části nabude účinnosti od 1. září 2019. Dojde k doplnění některých informací v rámci Vybraných údajů provozní evidence - např. informace o provozních výsledcích přiváděcích řádů. Dalším prostorem pro zlepšení sběru dat bude i úprava informačního systému VaK sloužícího pro sběr dat.

3. Změny některých použitých postupů pro projekty benchmarkingu za rok 2016

Na základě výsledků projednání předložených připomínek k benchmarkingu za rok 2015 došlo k některým změnám v používaných postupech. Tyto změny se týkaly úpravy konstrukce ukazatele OKF (operační koeficient), úpravy postupu při určování optimálních ukazatelů provozování v jednotlivých skupinách (cílem byla objektivizace výběru) a změny postupu při zjišťování plnění povinnosti generování dostatečného množství prostředků na obnovu v oddílném modelu. Jednotlivé změny jsou popsány dále.

Na základě výsledků z benchmarkingu 2015 a v souvislosti s nárůstem počtu dat byly v rámci analýzy identifikovány i další modely provozování – model kombinovaný a podskupina oddílného modelu, tzv. servisní smlouvy.

3.1 Stručná charakteristika rozdílů analyzovaných modelů provozování a jejich podskupin

Jednotlivé modely provozování byly identifikovány na základě informací obsažených na Porovnáních. Těmito informacemi byly: IČO vlastníka VIM, IČO provozovatele VIM a IČO příjemce vodného a stočného.

MODEL PROVOZOVÁNÍ	Charakteristika z hlediska potřeb benchmarkingu
SMÍŠENÝ	- Vlastník a provozovatel je stejný právní subjekt. - Vlastník (vlastníci) infrastruktury vloží svůj VIM do <i>obchodní společnosti</i> (a.s., s.r.o., k.s.), která tento majetek vlastní a zároveň provozuje. Obchodní společnost má právo na výběr vodného a stočného. - Původní vlastníci VIM dohlíží na kvalitu a efektivitu služeb v rámci svých akcionářských práv nebo práv společníka. - Obchodní společnost je odpovědná za rozvoj a obnovu a také opravy a údržbu. - IČO vlastníka, provozovatele a příjemce vodného a stočného je stejné a jedná se o některou z forem obchodních společností.
OBEC PROVOZUJE SAMA (PODSKUPINA SMÍŠENÉHO MODELU PROVOZOVÁNÍ)	- Obec si svůj VIM provozuje vlastním jménem, na vlastní účet a vlastní odpovědnost. - Obec má právo na výběr vodného a stočného. - Některé činnosti nebo odborný dozor mohou vykonávat externí dodavatelé na základě smlouvy. - Obec nese odpovědnost za kvalitu a efektivitu služeb. Je také odpovědná za rozvoj, obnovu, opravy a údržbu VIM. - IČO vlastníka, provozovatele a příjemce vodného a stočného je stejné a jedná se o obec, městys, města nebo sdružení zřízená municipálními subjekty.

ODDÍLNÝ	• Vlastník VIM a provozovatel jsou dva odlišné právní subjekty. • Mezi vlastníkem a provozovatelem je uzavřená <i>smlouva o nájmu a provozování VIM</i>. • Provozovatel je <i>odpovědný</i> za kvalitu a efektivitu provozování VIM. Za poskytnutou službu mu náleží <i>odměna ve formě práva na výběr</i> vodného a stočného. • Provozovatel hradí vlastníku VIM <i>nájemné</i> za užívání VIM. • Vlastník je odpovědný za rozvoj a obnovu VIM. • Provozovatel je odpovědný za opravy a údržbu VIM. • IČO vlastníka je rozdílné od IČO provozovatele a IČO příjemce vodného a stočného je stejné jako IČO provozovatele. Může se jednat o dvě samostatné obchodní společnosti nebo kombinaci municipálního právního subjektu jako vlastníka VIM a obchodní společnosti jako provozovatele VIM.
VLASTNICKÝ (PODSKUPINA ODDÍLNÉHO MODELU PROVOZOVÁNÍ)	• Vlastník VIM a provozovatel jsou dva rozdílné právní subjekty. Vlastník VIM je zřizovatelem provozovatele a je 100% vlastníkem, tj. majetkově provozovatele ovládá. • Mezi vlastníkem a provozovatelem je uzavřená <i>smlouva o nájmu a provozování VIM</i>, nebo provozovatel provozuje VIM na základě jiného pověření. (Často se jedná o účelově založené obchodní společnosti nebo např. technické služby města/obce). • Provozovatel je <i>odpovědný</i> za kvalitu a efektivitu provozování VIM. Za poskytnutou službu mu náleží <i>odměna ve formě práva na výběr</i> vodného a stočného. • Provozovatel hradí vlastníku VIM <i>nájemné</i> za užívání VIM. • Vlastník je odpovědný za rozvoj a obnovu VIM. • Provozovatel je odpovědný za opravy a údržbu VIM. • IČO vlastníka je rozdílné od IČO provozovatele a IČO příjemce vodného a stočného je stejné jako IČO provozovatele. Může se jednat o dvě samostatné obchodní společnosti nebo kombinaci municipálního právního subjektu (vlastník VIM) a obchodní společnosti nebo organizace zřízené municipálním vlastníkem VIM (provozovatel).
SERVISNÍ SMLOUVY (PODSKUPINA ODDÍLNÉHO MODELU PROVOZOVÁNÍ)	• Vlastník VIM a provozovatel jsou dva rozdílné subjekty bez majetkového propojení. • Mezi vlastníkem a provozovatelem je uzavřená <i>servisní smlouva</i>. • Na základě servisní smlouvy hradí vlastník VIM provozovateli <i>odměnu za provozování</i> • Provozovatel je <i>odpovědný</i> za kvalitu a efektivitu provozování VIM. • Vlastník VIM je příjemcem vodného a stočného. • Vlastník je odpovědný za rozvoj a obnovu VIM a ve většině případů hradí i opravy VIM realizované provozovatelem. • Provozovatel je odpovědný za údržbu VIM. • IČO vlastníka je rozdílné od IČO provozovatele a IČO příjemce vodného a stočného je stejné jako IČO vlastníka VIM.
KOMBINOVANÝ (KOMBINACE ODDÍLNÉHO A SMÍŠENÉHO MODELU PROVOZOVÁNÍ)	• Provozovatel zároveň provozuje část VIM, ke kterému má vlastnické práva, takže k hodnotě tohoto VIM vytváří odpisy, které jsou součástí ceny pro vodné a stočné. • Mezi vlastníkem a provozovatelem je uzavřená <i>smlouva o nájmu a provozování VIM</i>. • Provozovatel je <i>odpovědný</i> za kvalitu a efektivitu provozování VIM. Za poskytnutou službu mu náleží <i>odměna ve formě práva na výběr</i> vodného a stočného. • IČO vlastníka je rozdílné od IČO provozovatele a IČO příjemce vodného a stočného je stejné jako IČO provozovatele. <i>IČO provozovatele je na Porovnání uvedeno i mezi vlastníky související provozované infrastruktury.</i>

3.2 Postup výpočtu skutečné dosažené výše prostředků na obnovu pro jednotlivé modely provozování a jejich podskupiny

Jak již bylo uvedeno, při hodnocení plnění povinnosti vlastníka VIM zabezpečovat obnovu VIM v souladu s §8 odst. 1, zák. č. 274/2001 Sb. se projekt zaměřuje na skutečnost, zda byla výše skutečně generovaných prostředků na obnovu rovna nebo vyšší než vypočtená výše teoretické roční potřeby akumulace finančních prostředků na obnovu. V porovnání s rokem 2015 byl na základě vznesené připomínky upraven způsob výpočtu pro oddílný model provozování, kde nově k těmto prostředkům přičítáme také náklady na opravy realizované provozovatelem. Bohužel MZe nemá k dispozici informace o charakteru realizovaných oprav, takže není možné určit, jaká část nákladů na opravy se týkala realizace oprav s charakterem obnovy VIM.

Výpočet skutečně generovaných prostředků na obnovu VIM v daném roce se liší podle aplikovaného modelu provozování a je uveden v následující tabulce (čísla odpovídají příslušným řádkům v Porovnání):

MODEL PROVOZOVÁNÍ	VÝPOČET SKUTEČNĚ GENEROVANÝCH PROSTŘEDKŮ
SMÍŠENÝ	4.1 Odpisy infrastrukturního majetku + 4.2 Opravy infrastrukturního majetku* + 4.4 Prostředky obnovy infrastrukturního majetku + 13. Záporný kalkulační zisk** + 15. Podíl kladného kalkulačního zisku na rozvoj a obnovu infrastrukturního majetku
ODDÍLNÝ	4.3 Nájem infrastrukturního majetku + 4.2 Opravy infrastrukturního majetku* + 15. Podíl kladného kalkulačního zisku na rozvoj a obnovu infrastrukturního majetku
VLASTNICKÝ (PODSKUPINA ODDÍLNÉHO MODELU PROVOZOVÁNÍ)	4.3 Nájem infrastrukturního majetku + 4.2 Opravy infrastrukturního majetku* + 15. Podíl kladného kalkulačního zisku na rozvoj a obnovu infrastrukturního majetku
SERVISNÍ SMLOUVY (PODSKUPINA ODDÍLNÉHO MODELU PROVOZOVÁNÍ)	4.1 Odpisy infrastrukturního majetku + 4.2 Opravy infrastrukturního majetku* + 4.4 Prostředky obnovy infrastrukturního majetku + 13. Záporný kalkulační zisk** + 15. Podíl kladného kalkulačního zisku na rozvoj a obnovu infrastrukturního majetku
KOMBINOVANÝ	4.1 Odpisy infrastrukturního majetku + 4.2 Opravy infrastrukturního majetku* + 4.3 Nájem infrastrukturního majetku + 4.4 Prostředky obnovy infrastrukturního majetku + 13. Záporný kalkulační zisk** + 15. Podíl kladného kalkulačního zisku na rozvoj a obnovu infrastrukturního majetku

*Opravy infrastrukturního majetku jsou započtené do prostředků na obnovu v celé výši a to z důvodu, že MZe nemá informaci o výši oprav s charakterem obnovy.

** Záporný kalkulační zisk ponižuje výši generovaných prostředků na obnovu.

3.3 Problematika vyhodnocování obnovy a řádku 20 - Prostředky obnovy infrastrukturního majetku v Porovnání a další návaznosti na benchmarking vlastnických subjektů a možnosti využití údajů pro sledování obnovy VIM

V průběhu přípravy dat pro benchmarking 2016 bylo komunikací s vybranými zpracovateli zjištěno, že postupují odlišně při vykazování údajů na řádku č. 20 Porovnání Tvorba a čerpání prostředků obnovy infrastrukturního majetku (dále jen řádek 20). Tato skutečnost je způsobena zejména tím, že vyhláška jednoznačně nestanovuje postup zjištění, popř. výpočtu hodnot, které se na řádku 20 mají vykazovat, a přesně nespecifikuje jejich obsahovou náplň. Dochází tak k různým výkladům, různým způsobům výpočtu a k odlišnostem v obsahové náplni těchto údajů. Data se tak stávají neporovnatelnými a není možné je pro potřeby benchmarkingu využít.

Podle informací získaných při přípravě dat a jejich následné analýzy je možné definovat následující tři přístupy, které jsou v praxi využívány při vykazování údajů řádku 20.

- a) Hodnoty představují výši peněžních toků, tj. příjmy z vystavených a úhrady přijatých faktur, přijaté dotace, přijaté úvěry atd.
- b) Hodnoty představují výši pohledávek a závazků plynoucích z vystavených a přijatých faktur bez ohledu na jejich úhradu. Tento přístup více odpovídá procesu plánování a vykazování plnění plánu investic a oprav a je více rozšířen, ale nezohledňuje tvorbu prostředků obnovy z jiných zdrojů než je vodné a stočné.
- c) Hodnoty představují obrát bankovního účtu účelově zřízeného pro provoz infrastruktury bez ohledu na to, zda se jedná o obnovu či nikoli (některé subjekty podléhají pravidlům OPŽP).

Mimo uvedené přístupy, kdy je řádek 20 vyplněn, se v souboru analyzovaných dat roku 2016 vyskytovala ve velkém počtu Porovnání, která neměla řádek 20 vyplněn vůbec. Důvodem může být nedostatečná komunikace mezi vlastníky a provozovateli, popř. nedostatečná komunikace mezi jednotlivými organizačními složkami vlastníka v případě smíšeného modelu nebo nejasnost ustanovení Vyhlášky č. 428/2001 Sb., příloha č. 20, upravujících obsah řádku 20. V následujících tabulkách je uveden přehled počtů Porovnání v jednotlivých skupinách, která **neměla řádek 20 vyplněn**. Celkem se jedná o 727 Porovnání pro pitnou vodu a 1 002 Porovnání pro odpadní vodu. MZe se bude dále problematikou vyplňování řádku 20 zabývat.

Vodovod:

SKUPINA POROVNÁNÍ dle součtové hodnoty majetku za vyúčtování dle VÚME)	Počet Porovnání s nepoužitým řádkem č. 20	Pořizovací cena objektů vodovodu + ÚV podle orientačních ukazatelů (tis. Kč)	Voda fakturovaná pitná celkem (tis. m ³)
II.skupina (>1 000 mil. Kč)	8	89 469,65	111,78
III.skupina (>100 mil. Kč)	29	9 469 640,59	24 199,84
IV.skupina (>10 mil. Kč)	373	20 910 783,64	31 577,38
V.skupina (>1 mil. Kč)	297	29 922 417,35	40 797,23
VI.skupina (<1 mil. Kč)	20	461 574,72	611,94
Celkem	727	60 853 885,95	97 298,17

Kanalizace:

SKUPINA POROVNÁNÍ (dle součtové hodnoty majetku za vyúčtování dle VÚME)	Počet Porovnání s nepoužitým řádkem č. 20	Pořizovací cena objektů kanalizace a ČOV podle orientačních ukazatelů (tis. Kč)	Množství fakturované odpadní vody včetně vod srážkových (tis. m ³)
II.skupina (>1 000 mil. Kč)	8	28 904 150,87	35 071,95
III.skupina (>100 mil. Kč)	92	20 295 643,27	17 836,93
IV.skupina (>10 mil. Kč)	675	22 665 833,27	15 469,48
V.skupina (>1 mil. Kč)	214	1 218 045,29	1 618,08
VI.skupina (<1 mil. Kč)	13	9 606,75	61,09
Celkem	1 002	73 093 279,46	70 057,53

Vzhledem k výše popsaným problémům spojeným s užíváním řádku 20 a vysokému počtu Porovnání s tímto řádkem nevyplněným, byly údaje řádku 20 komentovány pouze sumárně a k hlubší analýze ukazatelů, které jej ve své konstrukci využívají, nebylo přistoupeno.

3.4 Úprava konstrukce ukazatele OKF – operační koeficient

V roce 2015 konstrukce ukazatele OKF nepostihovala skutečnost, zda subjekty tvoří dostatečné množství prostředků na obnovu v ceně pro vodné a stočné. Došlo k úpravě, která tuto skutečnost reflektuje. Nová konstrukce ukazatele OKF zahrnuje do nákladů chybějící prostředky na obnovu VIM vypočítané podle postupu uvedeného ve zprávě Benchmarking vlastnických subjektů za rok 2016 pro každé analyzované Porovnání.

3.5 Postup stanovení optimálního provozovatelského subjektu

Vzhledem k nedokonalostem postupu uplatněného v roce 2015 pro výběr optimálního provozovatelského subjektu, resp. Porovnání v jednotlivých skupinách, který se nevyhnul určitému subjektivnímu pohledu, byl změněn způsob stanovení optimálních hodnot jednotlivých kritérií pro optimálního provozovatele ve skupině. Tato změna spočívá v tom, že pokud stanoveným kritériím odpovídá více provozovatelských subjektů, resp. Porovnání, jsou hodnoty vybraných ukazatelů vyjádřeny jako průměr hodnot dosažený těmito subjekty.

Kritéria pro výběr optimálního subjektu sledují naplnění hlavních záměrů regulace. Jedním z nejdůležitějších je dosažení samofinancovatelnosti provozování VIM tam, kde je to možné, za přiměřenou cenu a v odpovídající kvalitě poskytovaných služeb. Tuto skutečnost vyjadřuje hodnota operačního koeficientu OKF, výše ceny a ztráty vody, popř. podíl čištěných odpadních vod. Z tohoto důvodu byla specifikována níže uvedená kritéria a postup výběru optimálního provozovatelského subjektu, resp. Porovnání.

1. $1 \leq \text{OKF} < 1,5$

Obecně se OKF počítá jako podíl tržeb a nákladů. Pro potřeby benchmarkingu a z důvodu nutnosti zohlednění tvorby prostředků obnovy VIM z vodného a stočného byla úroveň nákladů upravena tak, aby OKF zohledňoval skutečnost, zda subjekty tvoří dostatečné množství prostředků na obnovu VIM. Princip úpravy jmenovatele tkví v tom, že se celkové UVN z Porovnání upraví o kladný rozdíl mezi požadovanými minimálními prostředky obnovy a skutečně vykázanými prostředky obnovy. Ve výsledku tato úprava znamená, že subjektům, které netvoří dostatek prostředků na obnovu z vybraného vodného nebo stočného, jsou navýšeny náklady a OKF se sníží.

POZN.: V případě, že podmínce OKF nevyhoví žádný ze subjektů v dané skupině, je vybírán ten subjekt, který se podmínce OKF nejvíce blíží.

2. Ze skupiny subjektů splňujících první kritérium jsou vybrány ty, u kterých **cena pro vodné nebo stočné dosahuje hodnot z intervalu stanoveného mediánem ceny pro vodné a stočné subjektů splňujících podmínku č. 1 +/- 10%**. Protože soubor analyzovaných dat vykazuje extrémní hodnoty cen pro vodné a stočné, byl použit pro stanovení střední hodnoty ceny medián.
3. Ze skupiny subjektů, které splňují podmínky stanovené kritériem č. 1 a 2 jsou dále vybrány ty, u kterých vykazované **ztráty vody v m³ na km přepočtené délky za den jsou rovny nebo jsou menší než průměr tohoto ukazatele vypočteného za skupinu**, nebo u kterých je vykazovaný **podíl čištěných odpadních vod roven nebo je větší než průměr tohoto ukazatele vypočteného za skupinu**.

Seznam Porovnání včetně provozovatelských subjektů, která vyhověla výše uvedeným kritériím, je uveden za skupinu v kapitole Optimální provozovatelský subjekt. Ve skupinách s méně než čtyřmi Porovnáními nebyl Optimální subjekt určován.

Hodnoty ukazatelů, které jsou dále sledovány u optimálního provozovatele, byly spočteny jako průměr hodnot subjektů, resp. Porovnání splňujících kritéria jedna až tři. Tyto ukazatele pro pitnou vodu jsou podíl generovaných prostředků na obnovu a rozvoj k hodnotě VIM a počet zásobených obyvatel na jednoho pracovníka subjektu. Pro odpadní vodu to jsou ukazatele podíl generovaných prostředků na obnovu a rozvoj k hodnotě VIM a množství čištěných odpadních vod na jednoho pracovníka subjektu.

Optimální hodnoty provozovatelského subjektu jsou následně graficky znázorněny za pomoci glyfu včetně hodnot mediánu a minimálních hodnot sledovaných ukazatelů pro danou skupinu tam, kde to počet analyzovaných Porovnání umožňuje.

4. Proces vypracování zpráv z benchmarkingových projektů - řešení problematiky propojení dat

V souladu s platnou Metodikou benchmarkingu byly realizovány dva samostatné projekty:

Benchmarking provozovatelských subjektů 2016

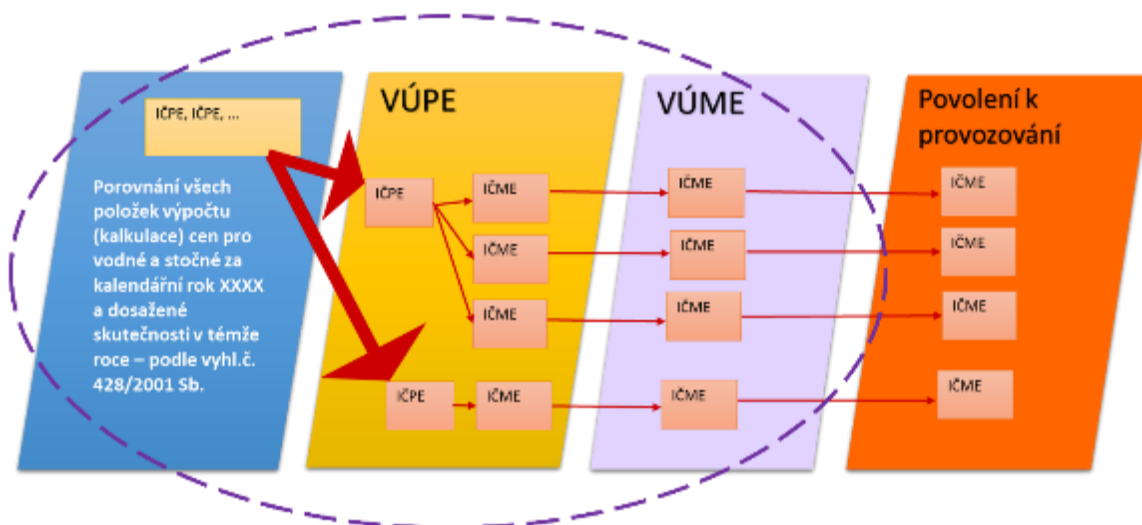
Benchmarking vlastnických subjektů 2016

Cílem bylo pokusit se identifikovat anomálie zejména u konkrétních subjektů, resp. Porovnání, a zmapovat stav sektoru vodovodů a kanalizací ve vztahu k plnění stanovených záměrů regulace.

Pro realizaci benchmarkingových projektů byla použita data roku 2016. V případě, že se stejný údaj vyskytoval ve dvou databázích, pro účely analýz byly přednostně použity údaje z Porovnání.

Princip propojení dat z databází VSVaK (Porovnání), VÚME a VÚPE byl stejný jako princip použitý pro benchmarking za rok 2015. Sběr dat byl zabezpečen v rámci příslušných ustanovení § 5 a § 36 ZVK. Problematická byla jejich verifikace, příprava pro analýzu i jejich vyhodnocení. Do projektů byla zařazena Porovnání, u kterých bylo možné jednoznačně identifikovat a propojit údaje z VÚME, VÚPE a Porovnání, tzn., že došlo k propojení ekonomických informací týkajících se nákladů, výnosů a ceny s informacemi o konkrétním majetku, ke kterému se náklady a výnosy vztahovaly a o jeho využití v daném roce.

PRINCIP PROPOJENÍ DAT MAJETKOVÉ A PROVOZNÍ EVIDENCE A POROVNÁNÍ VŠECH POLOŽEK VÝPOČTU CEN PROVODNÉ A STOČNÉ



Ve snaze zvýšit vypovídací schopnost závěrů benchmarkingových projektů kontaktovalo MZe zpracovatele hlášení, které upozornilo na nedostatky bránící propojení informací z databází a požadovalo nápravu. Osloveni byli zpracovatelé celkem 440 Porovnáání. MZe se v této fázi přípravy dat zaměřilo sto největších provozovatelů (stanoveno podle objemu fakturované vody) tak, aby je bylo možné zařadit do benchmarkingu. Tímto postupem došlo k významnému nárůstu podílu analyzovaného trhu a počtu analyzovaných Porovnáání.

4.1 Přehled počtu očištěných dat

Do projektu byla zařazena odběratelská Porovnáání, u kterých bylo možné jednoznačně identifikovat a propojit údaje z VÚME, VÚPE a Porovnáání. Vzhledem k neúplnosti nebo chybovosti dat na odevzdaných Porovnááních nebylo možné do projektu zařadit všechna Porovnáání zaslaná na MZe. Seznam těch, která nebyla do benchmarkingu zařazena, je uveden na konci zprávy v samostatné kapitole spolu s identifikací příčiny, která byla důvodem pro vyřazení.

Do obou projektů, benchmarkingu vlastnických subjektů a benchmarkingu provozovatelských subjektů za rok 2016, bylo pro pitnou vodu zařazeno 1582 ks Porovnáání, tj. 86,92 % z celkového počtu 1 820 ks, která byla na MZe doručena. V případě kanalizace bylo hodnoceno 1857 ks, tj. 90,54 % z celkového počtu 2051 ks doručených Porovnáání.

Z hlediska **podílu na trhu podle objemu fakturované vody** bylo analyzováno pro **pitnou vodu 95,23 % trhu** a pro **vodu odpadní 92,59 % trhu** (viz níže uvedená tabulka).

PITNÁ VODA	Celkově 1 820 ks odběratelských porovnáání	Zařazeno do projektu 1 582 ks odběratelských Porovnáání	ODPADNÍ VODA	Celkově 2 051 ks odběratelských Porovnáání	Zařazeno do projektu 1 857 ks odběratelských Porovnáání
Voda pitná fakturovaná v mil. m ³	469,48	447,1	Vypouštěné odpadní vody do stokové sítě – včetně vod srážkových v mil. m ³	499,86	462,85

Jak vyplývá z porovnáání o počtu zařazených Porovnáání do benchmarkingu uvedeném v následujících tabulkách, v porovnáání s benchmarkingem realizovaným pro rok 2015, došlo k výraznému nárůstu počtu Porovnáání vhodných pro další analýzu.

PITNÁ VODA	Porovnáání zaslaná na MZe (ks)	Porovnáání zařazená do benchmarkingu (ks)	Nepoužitá Porovnáání (ks)	Podíl na trhu
2016	1 820	1 582	238	95,23 %
2015	1 818	1 371	447	33,39 %

ODPADNÍ VODA	Porovnáání zaslaná na MZe (ks)	Porovnáání zařazená do benchmarkingu (ks)	Nepoužitá Porovnáání (ks)	Podíl na trhu
2016	2 051	1 857	194	92,59 %
2015	1 936	1 437	499	33,69 %

4.2 Důvody, které znemožňují použití dat pro benchmarking

Při propojování informací z databází (Porovnání, Vybranými údaji majetkové a provozní evidence) bylo specifikováno deset nedostatků, které znemožňují propojení dat podle výše uvedeného postupu (viz schéma - bod 4.). Výčet těchto chyb je uveden v následující tabulce.

DŮVOD VYŘAZENÍ		POZNÁMKA
1	Některá IČPE uvedená na Porovnání nejsou ve VÚPE	
2	Nejasné vazby mezi VÚPE a VÚME	
3	Některá IČPE ve VÚPE související s Porovnáním obsahují IČME, které není ve VÚME	
4	Na Porovnání nebylo vyplněno žádné IČPE	
5	Na Porovnání nebyl vyplněn žádný vlastník	
6	Ve VÚME nebyl vyplněn počet připojených obyvatel	
7	Na Porovnání je uvedeno pouze jedno IČPE, což neodpovídá velikosti porovnání	
8	Na Porovnání pro pitnou vodu nebylo vyplněno IČPE žádného vodovodu	<i>Pouze pro pitnou vodu</i>
9	Náklady na surovou vodu uvedené v porovnání jsou nenulové, ale ve VÚPE není uvedeno IČPE pro stavby pro úpravu vody	<i>Pouze pro pitnou vodu</i>
10	Na Porovnání nebylo pro odpadní vodu vyplněno IČPE žádné kanalizace	<i>Pouze pro odpadní vodu</i>

Jednotlivé důvody byly pro zjednodušení zařazeny do pěti kategorií a jejich kvantitativní vyjádření výskytu je uvedeno dále zvlášť pro „Vodovod“ a „Kanalizaci“.

Nejvíce Porovnání bylo vyřazeno z důvodů, které byly spojeny s IČPE. Buď k IČPE ve VÚPE chybělo související IČME ve VÚME, nebo k IČPE uvedenému na Porovnání chybělo IČPE ve VÚPE, což znemožnilo napojení informací z VÚPE a VÚME k danému takovému Porovnání.

Oba benchmarkingové projekty (vlastnický i provozovatelský) obsahují na závěr výčet konkrétních Porovnání s identifikací důvodu, který byl příčinou jejich vyřazení z benchmarkingu.

4.2.1 Vodovod

Z celkového počtu 1820 Porovnání bylo vyřazeno 238 Porovnání. Nejčastějším důvodem (81,9 %) bylo, že k některému IČPE uvedenému na Porovnání nebylo zasláno hlášení VÚPE.

Důvod vyřazení Porovnání - VODOVOD	Počet vyřazených Porovnání z benchmarkingu 2016 (ks)
Problémy mezi VÚME a VÚPE	3
Problémy mezi Porovnáním a VÚPE	195
Není žádné IČPE	20
Není IČPE vodovodu	12
„nelogická“ data	8
celkem	238

4.2.2 Kanalizace

V případě kanalizace bylo z celkového počtu 2051 ks Porovnání vyřazeno 194 ks. Opět nejčastěji se vyskytujícím nedostatkem (62,8 %) byl odlišný počet IČPE uvedených na Porovnání a počet IČPE daného provozovatele odevzdaných v rámci VÚPE.

Důvod vyřazení Porovnání - KANALIZACE	Počet vyřazených Porovnání z benchmarkingu 2016 (ks)
Problémy mezi VÚME a VÚPE	8
Problémy mezi Porovnáním a VÚPE	122
Není žádné IČPE	25
Není IČPE kanalizace	39
celkem	194

4.3 Rozdělení Porovnání do vlastnických a provozovatelských skupin

Rozdělení analyzovaných Porovnání do skupin bylo realizováno v souladu se stanoveným postupem v metodice benchmarkingu. Počty Porovnání v jednotlivých skupinách vlastnického a provozovatelského benchmarkingu je uvedena v následujících tabulkách.

4.3.1 Skupiny vlastnického benchmarkingu

Vlastnický benchmarking dělí Porovnání do skupin podle hodnoty infrastruktury vypočtené použitím metodického pokynu Ministerstva Zemědělství č.j.: 401/2010-15000 – podle

číselných řádů. Vlastníci, jejichž majetek je uveden na více Porovnáních, se mohou vyskytnout ve více skupinách.

PITNÁ VODA Rozdělení Porovnání do skupin		Zastoupení podle modelu provozování			
Skupina / Model provozování	Počet Porovnání ve skupině	KOMBINOVANÝ	ODDÍLNÝ	ODDÍLNÝ SERVISNÍ SMLOUVA	SMÍŠENÝ
I.skupina(>10 000mil.Kč)	3	1	2		
II.skupina(>1 000mil.Kč)	41	21	20		
III.skupina(>100mil.Kč)	126	10	91	3	22
IV.skupina(>10mil.Kč)	866	13	464	76	313
V.skupina(>1mil.Kč)	521	5	166	79	271
VI.skupina(<1mil.Kč)	25		5	4	16
Celkový součet	1 582	50	748	162	622

KANALIZACE Rozdělení Porovnání do skupin		Zastoupení podle modelu provozování			
Skupina / Model provozování	Počet porovnání ve skupině	KOMBINOVANÝ	ODDÍLNÝ	ODDÍLNÝ SERVISNÍ SMLOUVA	SMÍŠENÝ
I.skupina(>10 000mil.Kč)	5	2	3		
II.skupina(>1 000mil.Kč)	40	16	22		2
III.skupina(>100mil.Kč)	262	18	165	9	70
IV.skupina(>10mil.Kč)	1 251	18	416	103	714
V.skupina(>1mil.Kč)	284	2	25	47	210
VI.skupina(<1mil.Kč)	15		3	2	10
Celkový součet	1 857	56	634	161	1 006

4.3.2 Skupiny provozovatelského benchmarkingu

Provozovatelský benchmarking dělí Porovnání podle počtu připojených obyvatel. Provozovatelé, kteří provozují majetky různých vlastníků (tj. uzavřeli více smluv o nájmu a provozu majetku VaK) se mohou vyskytovat ve více skupinách. Předpokladem je, že podle smluv o nájmu jsou provozovány ucelené technologické celky.

PITNÁ VODA Rozdělení Porovnání do skupin		Zastoupení podle modelu provozování			
Skupina / Model Provozování	Počet porovnání ve skupině	KOMBINOVANÝ	ODDÍLNÝ	ODDÍLNÝ SERVISNÍ SMLOUVA	SMÍŠENÝ
I.skupina(>500 000př.ob.)	3	1	2		
II.skupina(>200 000př.ob.)	3	1	2		
III.skupina(>100 000př.ob.)	12	7	5		
IV.skupina(>50 000př.ob.)	15	8	7		
V.skupina(>10 000př.ob.)	51	11	33	3	4
VI.skupina(>1 000př.ob.)	314	13	222	5	74
VII.skupina(>300př.ob.)	532	3	260	53	216
VIII.skupina(<300př.ob.)	652	6	217	101	328
Celkový součet	1 582	50	748	162	622

KANALIZACE Rozdělení Porovnání do skupin		Zastoupení podle modelu provozování			
Skupina / Model provozování	Počet porovnání ve skupině	KOMBINOVANÝ	ODDÍLNÝ	ODDÍLNÝ SERVISNÍ SMLOUVA	SMÍŠENÝ
I.skupina(>500 000př.ob.)	2		2		
II.skupina(>200 000př.ob.)	3	2	1		
III.skupina(>100 000př.ob.)	8	3	5		
IV.skupina(>50 000př.ob.)	14	8	6		
V.skupina(>10 000př.ob.)	49	11	32	2	4
VI.skupina(>1 000př.ob.)	418	17	229	13	159
VII.skupina(>300př.ob.)	731	9	239	47	436
VIII.skupina(<300př.ob.)	632	6	120	99	407
Celkový součet	1 857	56	634	161	1 006

5. Benchmarking vlastnických subjektů 2016

5.1 Cíl zprávy

Předmětem projektu benchmarkingu vlastnických subjektů je především problematika obnovy, resp. sledování chování se vlastníků VIM ve vztahu k plnění záměru regulace - dosažení samofinancování infrastruktury.

Základním cílem projektu vlastnického benchmarkingu byla identifikace anomálií u konkrétních subjektů (resp. Porovnání). Stěžejní sledovanou oblastí je schopnost vlastníků VIM zajistit generování dostatečného množství prostředků na obnovu VIM v ceně pro vodné a stočné.

5.2 Identifikované anomálie

Identifikace anomálií vyskytujících se v rámci jednotlivých Porovnání tvoří důležitou součást hodnocení stavu oboru VaK. Zpráva by na základě identifikovaných anomálií měla dát základní informaci o tom, čemu by se měl regulátor při utváření a řízení podmínek fungování oboru VaK věnovat, aby bylo dosaženo dlouhodobých záměrů regulace. Těmito záměry jsou zejména dosažení samofinancovatelnosti VIM a zabezpečení rovnováhy mezi cenou za služby a náklady na poskytování služeb. Vzhledem k platnému zákonu má v tomto směru zákonné povinnosti zejména na vlastníků VIM.

Pro posouzení míry plnění uvedených záměrů regulace na základě informací z analyzovaných dat, byla hodnocena především schopnost tvorby prostředků na obnovu VIM ve stočném. Aby vlastníci zabezpečili obnovu VIM, měli by se v závislosti na aplikovaném modelu provozování prioritně zaměřit na nastavení ceny pro stočné. Její výše by měla obsahovat veškeré související ekonomicky oprávněné náklady, včetně nájemného (v případě oddílného a kombinovaného modelu provozování) v plné výši, odpisů VIM, nákladů na opravy, prostředků na obnovu (výše definována podle plánu financování obnovy pro daný rok, řádek 4.4 Porovnání) a kalkulačního zisku (výpočet výše podle cenového výměru MF).

Detailnější specifikace anomálií a zhodnocení četnosti jejich výskytu je uvedena samostatně pro vodovod a kanalizaci.

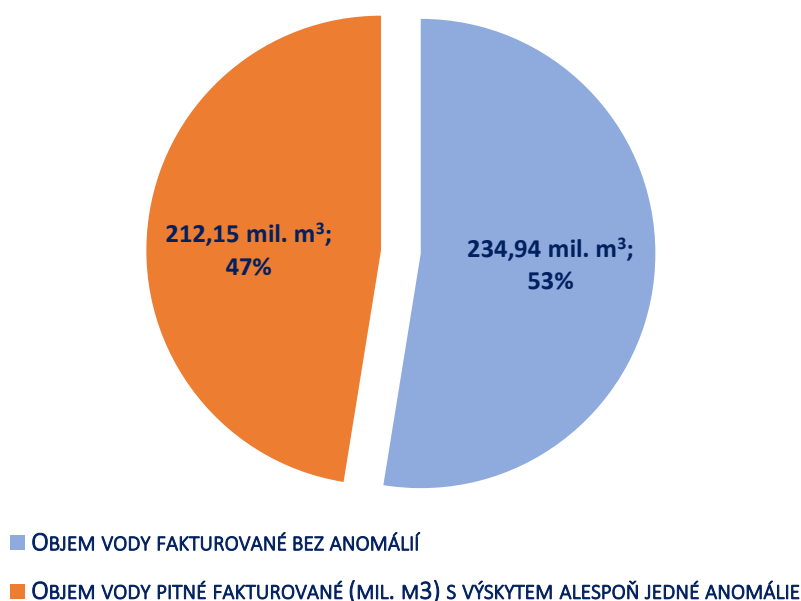
5.2.1 Vodovod

V rámci benchmarkingu vlastnických subjektů v části týkající se vodovodu bylo posuzováno 1582 ks Porovnání, která představovala 95,23% podíl trhu určený na základě množství pitné

vody fakturované (tj. 447,1 mil. m³). Celkem se vyskytuje alespoň jedna anomálie v 94,18 % z celkového počtu porovnáání, tj. na 1490 Porovnáních.

Níže uvedený graf znázorňuje výskyt alespoň jedné anomálie podle podílu na trhu. Z hlediska objemu pitné vody fakturované nebyly nalezeny žádné anomálie na 53 % analyzovaného trhu. Jedná se o 234,91 mil. m³ pitné vody fakturované.

BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2016 - VODOVOD
 - VÝSKYT ALESPŮJ JEDNÉ ANOMÁLIE PODLE MNOŽSTVÍ PITNÉ VODY FAKTUROVANÉ ;
 PODÍL K OBJEMU ANALYZOVANÉHO TRHU 447,10 MIL. M³



Jedním z hlavních záměrů regulace je dosažení samofinancování oboru VaK. I proto byla část analýzy benchmarkingu vlastnických subjektů zaměřena na identifikaci skutečností, které indikují neplnění tohoto záměru. U jednotlivých Porovnáání bylo hodnoceno, zda nastavení obchodního vztahu mezi vlastníkem, provozovatelem a odběratelem (s přihlédnutím k aplikovanému modelu provozování a k využívání zákonem stanovených nástrojů – kalkulační zisk a možnost započtení prostředků na obnovu do kalkulace ceny pro vodné), umožňuje vlastníkovu VIM tvořit prostředky na obnovu VIM v teoreticky dostatečné minimální výši.

Následující tabulka uvádí četnost výskytu identifikovaných anomálií v analyzovaných Porovnááních. Kromě anomálií souvisejících s nedostatečnou tvorbou prostředků na obnovu, popř. signalizujících nevyvážené nastavení obchodních vztahů mezi vlastníky a provozovateli, byly identifikovány anomálie poukazující na špatný stav VIM a na rozhodnutí vlastníka VIM nevybírat vodné a nevykazovat množství fakturované vody.

ANOMÁLIE	ČETNOST VÝSKYTŮ	OBJEM VODY PITNÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M3) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU (447,10 MIL. M3)
NEDOSTATEČNÁ TVORBA PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU VIM	1229	55,16	12,34%
NULOVÝ CELÝ ŘÁDEK 20	727	61,86	13,84%
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	722	24,02	5,37%
VYSOKÝ POČET PORUCH NA 1 KM ROZVODNÉ SÍTĚ (HODNOTA 1,5 NÁSOBKU MEDIANU SKUPINY Z POROVNÁNÍ BEZ NULOVÉ HODNOTY UKAZATELE)	293	97,56	21,82%
NULOVÉ ZTRÁTY VODY	263	4,12	0,92%
NULOVÝ POČET PORUCH + OPRAVY VYŠŠÍ NEŽ PRŮMĚRNÉ NÁKLADY NA ODSTRANĚNÍ PORUCHY VŠECH SUBJEKTU, KTERÉ MAJÍ NENULOVÝ POČET PORUCH	193	5,02	1,12%
NÁJEM JE MENŠÍ NEBO ROVEN 0 V ODDÍLNÉM (BEZ SERVISNÍCH SMLUV) NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	147	30,09	6,73%
NENULOVÝ POČET PORUCH A NULOVÉ NÁKLADY NA OPRAVY	110	2,70	0,60%
VYSOKÉ ZTRÁTY VODY NA 1 KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY VODOVODNÍHO ŘÁDU NA DEN (M3/KM)/DEN (MEDIAN Z POROVNÁNÍ, KDE JE HODNOTA NAD 4 M3/KM/DEN)	70	34,95	7,82%
NULOVÉ ODPISY + NULOVÉ OPRAVY + 4.4 VE SMÍŠENÉM NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	49	0,52	0,12%
NÁJEM JE VĚTŠÍ NEŽ NULA VE SMÍŠENÉM MODELU NEBO ODDÍLNÉM SE SERVISNÍ SMLOUVOU	37	1,57	0,35%
NULOVÉ VODNÉ CELKEM	3	0,00	0,00%
NULOVÝ OBJEM FAKTUROVANÉ VODY	3	0,00	0,00%
SOUČET VÝSKYTU	3843		

Z tabulky plyne, že nejvýznamnější anomálií, určenou podle objemu fakturované vody na Porovnání, je **vysoký počet poruch na 1 km rozvodné sítě** (určován jako hodnota vyšší než 1,5 násobek mediánu skupiny s vyloučením Porovnání s nulovou hodnotou počtu poruch v souvisejících VÚPE). Anomálie se týká 97,56 mil. m³ fakturované pitné vody a vyskytovala se na 293 Porovnáních. Tato anomálie poskytuje informaci o technickém stavu rozvodné sítě. Vypovídací schopnost ukazatele počtu poruch na km rozvodné sítě je ovlivněna faktem, že údaj o počtu poruch vykazoval nulovou hodnotu na 604 Porovnání (tj. 38,2 % z analyzovaných Porovnání).

Doplňující informaci o stavu majetku a o systematické péči vlastníka o něj, poskytuje ukazatel **vysoké ztráty vody na 1 km přepočtené délky vodovodního řádu na den** (m³/km/den). V analyzovaném souboru dat byla tato anomálie nalezena 70krát a zasahuje 7,82% podíl analyzovaného trhu (tj. 34,95 mil. m³). Dalším ukazatelem, který může nastínit stav majetku jsou **ztráty vody jako podíl na vodě určené k realizaci v %**. Bohužel z důvodu velkého počtu Porovnání, kde byly v souvisejících VÚPE vykázaný **nulové ztráty vody** (293 Porovnání, tj. 18,5 % analyzovaných Porovnání a 0,92% podíl trhu) lze konstatovat, že mnoho menších vlastníků nevěnuje dostatečnou pozornost systematické péči o technický stav VIM, popř. zanedbává sledování a měření údajů zasílaných ve VÚPE. Nejvyšší četnost výskytu této anomálie je v V. skupině (vlastníci s hodnotou majetku od 1 do 10 mil. Kč).

Podle četnosti výskytu anomálie je nejpočetnější **nedostatečná tvorba prostředků na obnovu** (1229 Porovnání, tj. 12,34% podíl analyzovaného trhu; 55,16 mil. m³). Uvedená anomálie přímo souvisí s vysokým výskytem dalších dvou: **nulového řádku 20** (727 Porovnání,

tj. 13,84% podíl analyzovaného trhu; 61,86 mil. m³), která může svědčit o tom, že vlastníci VIM nesledují tvorbu a čerpání prostředků na obnovu a **záporného kalkulačního zisku** (722 Porovnáni, 5,37% podíl analyzovaného trhu; 24,02 mil. m³). Vlastníci využívají záporný kalkulační zisk ke snížení ceny pro vodné, na druhé straně se tímto přístupem zbavují jedné z možností generování prostředků na obnovu VIM ve vodném. Problematika souvislosti mezi nedostatečnou tvorbou prostředků na obnovu a záporným kalkulačním ziskem je blíže specifikována dále.

Ostatní sledované anomálie ovlivňují menší podíl trhu stanovený objemem fakturované pitné vody na příslušných Porovnáních a poukazují nejenom na nedostatky v odevzdaných datech, ale také na problémy související s vyvážeností obchodního vztahu mezi vlastníky VIM a provozovateli (problematika výše nájemného).

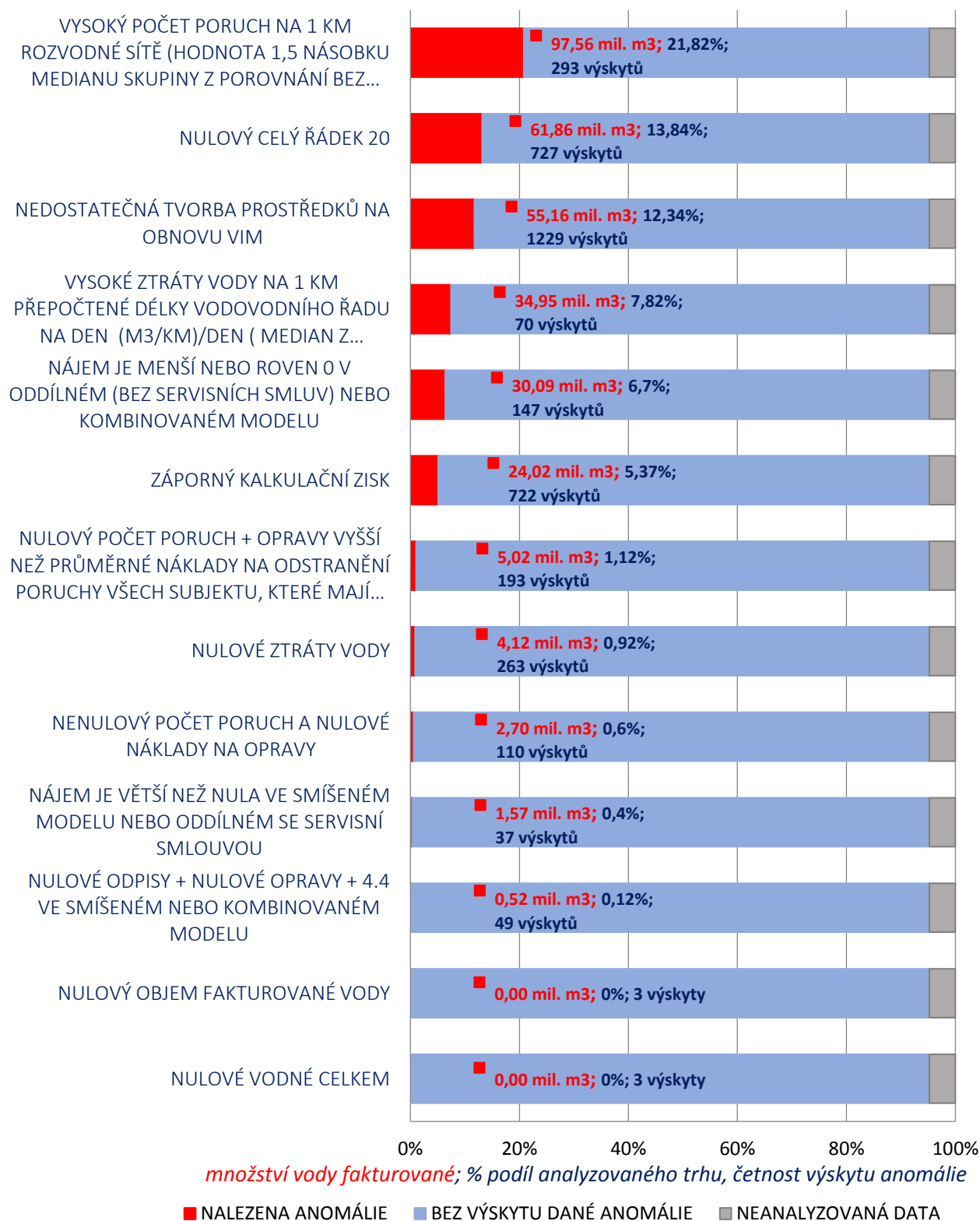
Vzhledem k uvedeným skutečnostem je možné konstatovat, že vlastníci VIM při stanovování ceny pro vodné a sjednávání výše nájemného nesledují cíl dosažení samofinancování infrastruktury, často nevykazují informace o tvorbě prostředků na obnovu a jejich čerpání a při určování konečné spotřebitelské ceny pro vodné používají záporný kalkulační zisk.

Regulátor by se měl zaměřit na úpravu platného mechanismu pro výpočet ceny pro vodné. V rámci této úpravy by bylo vhodné blíže specifikovat zásady postupu využití záporného kalkulačního zisku, nulových prostředků financování plánu obnovy, nulových oprav a nízkého nájemného. Dalším úkolem by mělo být stanovení minimální požadované úrovně pravidelné péče o rozvodné sítě, která má vliv na ekonomickou stránku provozu, na kvalitu poskytovaných služeb a přímo souvisí s problematikou obnovy VIM.

V následujícím grafu jsou uvedeny jednotlivé anomálie s výjimkou nulového vodného celkem a nulového množství fakturované pitné vody, které není možné vyjádřit jako % podíl analyzovaného trhu.

VÝSKYT ANOMÁLIÍ VE VZTAHU K ANALYZOVANÉMU MNOŽSTVÍ VODY PITNÉ FAKTUROVANÉ [MIL. M3] A % PODÍL ANALYZOVANÉHO TRHU BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2016 - VODOVOD

1. celková velikost trhu dle Porovnání 469,48mil. m3
2. velikost části analyzovaného trhu 447,10 mil. m3 (95,2 % podíl z celkového trhu)



5.2.2 Nedostatečná tvorba prostředků na obnovu

Provedená analýza potvrdila předpoklad existence problému nedostatečné tvorby prostředků na obnovu. Celková výše chybějících prostředků na obnovu VIM činí 456,46 mil. Kč. Celkové tržby oboru za vodné v roce 2016 činily 16,7 mld. Kč. Pro zabezpečení minimální teoretické výše prostředků na obnovu měly tržby za vodné být o chybějící prostředky obnovy (tj. o 2,7 %) vyšší.

Přehled výše chybějících prostředků na obnovu v členění podle modelu provozování a jednotlivých skupin vlastníků je uveden v následující tabulce.

CHYBĚJÍCÍ PROSTŘEDKY NA OBNOVU MAJETKU (DO MINIMÁLNÍ VÝŠE TEORETICKÉ HODNOTY PROSTŘEDKŮ POTŘEBNÝCH NA OBNOVU) (MIL. KČ)/ MODEL PROVOZOVÁNÍ	KOMBINOVANÝ	ODDÍLNÝ	ODDÍLNÝ SERVISNÍ SMLOUVA	SMÍŠENÝ	CELKEM ZA JEDNOTLIVÉ SKUPINY
I.SKUPINA(>10 000MIL.KČ)	0	0	0	0	0
II.SKUPINA(>1 000MIL.KČ)	40,9	94,01	0	0	134,91
III.SKUPINA(>100MIL.KČ)	24,52	61,43	4,86	38,49	129,3
IV.SKUPINA(>10MIL.KČ)	2,96	87,94	17,26	59,26	167,42
V.SKUPINA(>1MIL.KČ)	0,26	8,27	4,05	12,18	24,77
VI.SKUPINA(<1MIL.KČ)	0	0,03	0,01	0,02	0,05
CELKEM ZA JEDNOTLIVÉ MODEL Y PROVOZOVÁNÍ	68,65	251,68	26,18	109,94	456,46

Problém nedostatečné tvorby prostředků na obnovu může vlastník řešit využitím řádku 4.4 v Porovnání v návaznosti na pečlivě zpracovaný PFO (za předpokladu, že koresponduje s plánem oprav a investic s obnovujícím charakterem), úpravou výše kalkulačního zisku stanovené v rámci kalkulace ceny pro vodné, zvýšenými náklady na opravy a jejich započtení do ceny pro vodné (což by zejména u menších vlastníků znamenalo zlepšení kvality péče o VIM, jmenovitě plánování a realizace oprav a sledování stavu VIM). V případě oddílného a kombinovaného modelu provozování by se tvorba prostředků na obnovu VIM zvýšila i odpovídajícím navýšením nájemného VIM. Vlastníci VIM si musejí uvědomit, že pokud nevytváří dostatek prostředků na obnovu VIM, budou v budoucnu nuceni chybějící prostředky financovat z jiných zdrojů nebo přenesou tuto povinnost na příští generace.

Významnou součástí cenové politiky vlastníků je kalkulační položka ceny pro vodné – **kalkulační zisk**. Bylo zjištěno, že u Porovnání, které negenerují dodatečnou minimální výši prostředků na obnovu se často vyskytuje nulová nebo záporná hodnota kalkulačního zisku. Z 1582 analyzovaných Porovnání se v 743 případech (tj. 46,96 %) vyskytuje nulová nebo záporná hodnota kalkulačního zisku. Z hlediska objemu pitné vody fakturované se jedná o 24,33 mil. m³. V případě 101 Porovnání, byla stanovená výše ceny pro vodné postačující na generování dostatečného množství prostředků na obnovu za předpokladu, že Porovnání obsahovala veškeré ekonomicky oprávněné náklady související s výrobou a distribucí pitné vody odběratelům v plné výši.

5.2.3 Výskyt anomálií v jednotlivých skupinách vlastníků

SKUPINA	% PODÍL OBJEMU PITNÉ VODY FAKTUROVANÉ S VÝSKYTEM ALESPOŇ JEDNÉ ANOMÁLIE	OBJEM PITNÉ VODY FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) S VÝSKYTEM ALESPOŇ JEDNÉ ANOMÁLIE	OBJEM PITNÉ VODY FAKTUROVANÉ V SKUPINĚ	ČETNOST VÝSKYTŮ ANOMÁLIÍ
VI.skupina(<1mil.Kč)	100,00%	0,13	0,13	63
V.skupina(>1mil.Kč)	97,13%	5,08	5,23	1478
IV.skupina(>10mil.Kč)	90,40%	27,59	30,52	2081
II.skupina(>1 000mil.Kč)	76,03%	149,48	196,61	43
III.skupina(>100mil.Kč)	58,90%	29,88	50,73	178
I.skupina(>10 000mil.Kč)	0,00%	0,00	163,88	0
	47,45%	212,15	447,10	3 843

Podle počtu výskytů anomálií v jednotlivých skupinách se jako nejvíce problematická jeví VI. skupina (hodnota majetku menší jako 1 mil. Kč). V této skupině byla u každého Porovnání nalezena alespoň jedna anomálie. Podle objemu fakturované pitné vody na Porovnání s alespoň jednou anomálií, byly identifikovány jako rizikové II., III., IV. a V. skupina, u kterých nalezené anomálie zasahují více než 50% podíl objemu pitné vody fakturované ve skupině.

V následující tabulce jsou blíže specifikovány anomálie a jejich rozložení u skupin, v případě kterých četnost výskytu anomálií přesáhla celkový počet sto. Jedná se o III., IV. a V. skupinu vlastníků, tj. hodnota majetku se pohybuje od 1 po 100 mil. Kč. V rámci těchto tří skupin je pitnou vodou zásobeno více než 1,96 mil. obyvatel. Pro jejich zásobování se využívá infrastruktura o celkové délce 17 tis. km a hodnota VÍME dosahuje 69,54 mld. Kč.

ANOMÁLIE	III.skupina (>100mil.Kč)	OBJEM VODY PITNÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M3) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI V III. SKUPINĚ	IV.skupina (>10mil.Kč)	OBJEM VODY PITNÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M3) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI V IV. SKUPINĚ	V.skupina (>1mil.Kč)	OBJEM VODY PITNÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M3) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI V V. SKUPINĚ
NEDOSTATEČNÁ TVORBA PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU VIM	71	16,06	713	20,79	429	3,11
NULOVÝ CELÝ ŘÁDEK 20	29	9,66	373	12,46	297	3,05
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	26	6,68	385	10,55	298	2,39
VYSOKÝ POČET PORUCH NA 1 KM ROZVODNÉ SÍTĚ (HODNOTA 1,5 NÁSOBKU MEDIANU SKUPINY Z POROVNÁNÍ BEZ NULOVÉ HODNOTY UKAZATELE)	19	8,47	208	8,79	49	0,59
VYSOKÉ ZTRÁTY VODY NA 1 KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY VODOVODNÍHO ŘÁDU NA DEN (M3/KM)/DEN (MEDIAN Z POROVNÁNÍ, KDE JE HODNOTA NAD 4 M3/KM/DEN)	9	5,60	37	2,24	19	0,31
NULOVÉ ZTRÁTY VODY	5	0,90	93	1,81	154	1,27
NÁJEM JE MENŠÍ NEBO ROVEN 0 V ODDÍLNÉM (BEZ SERVISNÍCH SMLUV) NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	4	1,29	74	2,09	59	0,42
NÁJEM JE VĚTŠÍ NEŽ NULA VE SMÍŠENÉM MODELU NEBO ODDÍLNÉM SE SERVISNÍ SMLOUVOU	4	0,93	20	0,50	13	0,14
NULOVÝ POČET PORUCH + OPRAVY VYŠŠÍ NEŽ PRŮMĚRNÉ NÁKLADY NA ODSTRANĚNÍ PORUCHY VŠECH SUBJEKTU, KTERÉ MAJÍ NENULOVÝ POČET PORUCH	4	1,30	102	2,45	86	1,26
NENULOVÝ POČET PORUCH A NULOVÉ NÁKLADY NA OPRAVY	4	0,73	61	1,58	42	0,38
NULOVÉ ODPISY + NULOVÉ OPRAVY + 4.4 VE SMÍŠENÉM NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	2	0,01	13	0,18	32	0,22
NULOVÉ VODNÉ CELKEM	1	0,00	2	0,00	0	0,00
NULOVÝ OBJEM FAKTUROVANÉ VODY	1	0,00	2	0,00	0	0,00
CELKEM ZA SKUPINY	179		2083		1478	

Lze konstatovat, že významnějším problémem ve všech třech skupinách je **nedostatečná tvorba prostředků na obnovu VIM**. Ve IV. skupině vykazují tuto anomálii Porovnání, která tvoří 75,3% podíl trhu (tj. 20,79 mil. m³ z 27,59 mil. m³) a v V. skupině je to více než poloviční podíl trhu podle objemu fakturované vody, přesněji 59,53% (tj. 3,11 mil. m³ z celkového objemu 5,23 mil. m³). V souvislosti s nedostatečnou tvorbou prostředků na obnovu se u všech skupin vyskytuje **nulový celý řádek 20**. V V. skupině ovlivňuje tato anomálie 58,31 % objemu fakturované vody (tj. 3,05 mil. m³) a ve IV. skupině 45,14% objemu pitné vody fakturované podíl (tj. 12,46 mil. m³). Tato skutečnost signalizuje problémy s procesem obnovy (počínaje PFO, investičními plány a plány oprav až po realizaci obnovy VIM).

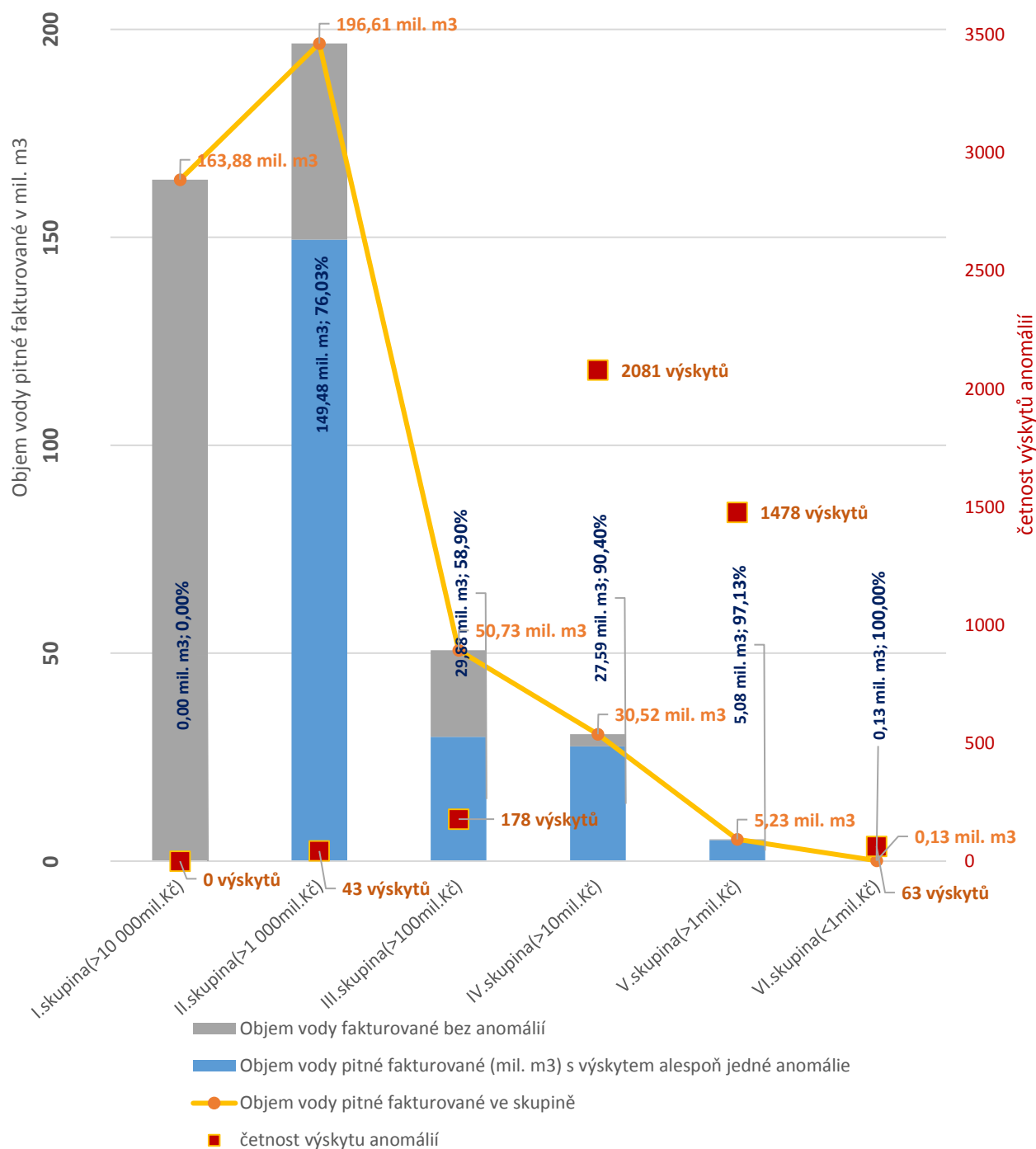
Časté využívání **záporného kalkulačního zisku** vlastníky VIM svědčí o snaze udržet nízkou cenu pro vodné. Bohužel tento přístup si mohou dovolit jen vlastníci, kteří mohou dotovat provoz a obnovu z jiných zdrojů než z vodného. V případě, že vlastník nastaví své obchodní vztahy s provozovatelem a odběrateli způsobem, který prokazatelně neumožňuje tvorbu dostatečné výše prostředků na obnovu VIM, dochází z dlouhodobého hlediska z nárůstu rizika zatížení budoucích generací výdaji na obnovu VIM buď formou státních dotací, nebo skokově zvýšenou cenou pro vodné. Záporný kalkulační zisk ovlivňuje nejvíce dlouhodobé fungování vlastníků z V. skupiny, kde zasahuje 45,79% podílu objemu pitné vody fakturované ve skupině (tj. 2,39 mil. m³) a ve IV. skupině, kde zasahuje 38,25 % podílu objemu pitné vody fakturované ve skupině (tj. 10,55 mil. m³).

O nedostatečně fungujícím procesu obnovy VIM svědčí i hodnoty anomálii vysoký počet poruch na 1 km rozvodné sítě (hodnota 1,5 násobku mediánu skupiny bez Porovnání s vykázanou nulovou počtu poruch v souvisejících VÚPE), vysoké ztráty vody **na 1 km přepočtené délky vodovodního řádu na den** (m³/km/den) (medián z Porovnání, kde je hodnota ukazatele převyšuje 4 m³/km/den), **nulové ztráty vody** a v poslední řadě i výskyt **nulového počtu poruch a nákladů na opravy vyšších než průměrné náklady na odstranění jedné poruchy ve skupině**, případně **nenulový počet poruch a vykázané nulové náklady na opravy**. Vliv nulových ztrát vody je nejvyšší v případě V. skupiny vlastníků, kde je zasažen 24,29% podíl fakturované vody (tj. 1,27 mil. m³). Z uvedeného lze usuzovat, že vlastníci nevěnují pozornost sledování ztrát vody a případně se nezabývají sledováním stavu a obnovou VIM. Jedná se o vlastníky s hodnotou majetku od 1 do 10 mil. Kč, kteří poskytují pitnou vodu více než 102 tis. obyvatelům a hodnota VIM podle VÚME činí 4,4 mld. Kč.

Další anomálie souvisí s nastavením obchodního vztahu mezi vlastníkem a provozovatelem, případně s chybami vykazování.

Pro ucelení přehledu dále uvádíme graf znázorňující situaci v rámci jednotlivých skupin.

BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2016 - VODOVOD
VÝSKYT ALESPON JEDNÉ ANOMÁLIE VE SKUPINĚ
- PŘEVEDENO NA OBJEM PITNÉ VODY FAKTUROVANÉ (MIL. M3) A ČETNOST ANOMÁLIÍ

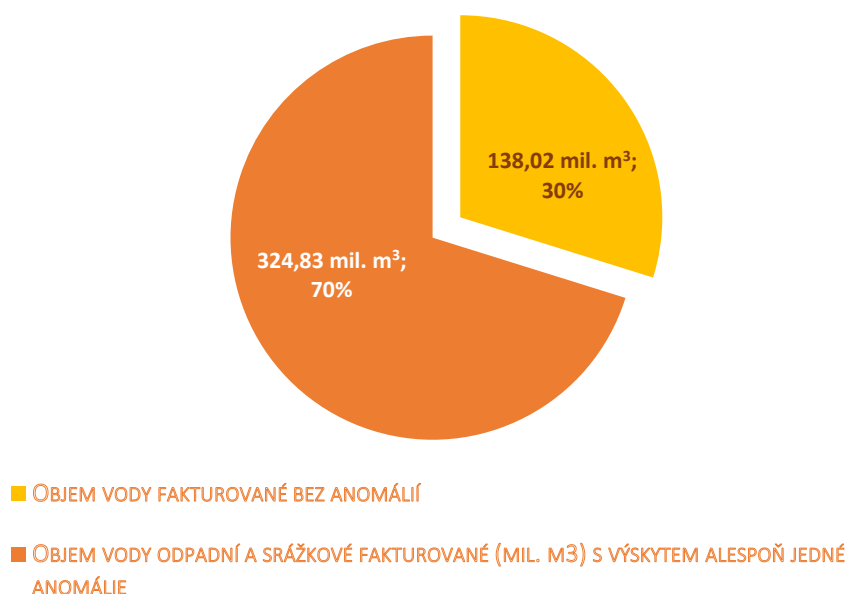


5.2.4 Kanalizace

V rámci benchmarkingu vlastnických subjektů v části týkající se kanalizace bylo posuzováno 1857 ks Porovnání, která představovala 92,59% podíl trhu stanovený na základě fakturovaného množství odváděných odpadních vod a srážkových vod (tj. 462,85 mil. m³, viz bod 4.1). Celkem se vyskytuje alespoň jedna anomálie v 96,77 % z celkového počtu analyzovaných Porovnání, tj. na 1797 Porovnáních.

Níže uvedený graf znázorňuje výskyt alespoň jedné anomálie podle podílu na trhu. Z hlediska objemu odpadní a srážkové vody fakturované lze konstatovat, že jen 30 % analyzovaného trhu není ovlivněno výskytem anomálie.

BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2016 - KANALIZACE
- VÝSKYT ALESPŮJ JEDNÉ ANOMÁLIE PODLE MNOŽSTVÍ VODY ODPADNÍ A
SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ



V rámci benchmarkingu vlastnických subjektů, byla analýza zaměřená především na zjišťování potenciálních skutečností, které mohou zamezovat plnění hlavního záměru regulace – dosažení samofinancovatelnosti VIM. Pro reálnější posouzení schopnosti analyzovaných Porovnání (jednotlivých obchodních vztahů vlastníků, provozovatelů a odběratelů služeb), plnit uvedený záměr, byla hodnocena především dostatečnost / nedostatečnost tvorby prostředků na obnovu. Aby vlastníci VIM zabezpečili obnovu, měli by se prioritně, v závislosti na aplikovaném modelu provozování, zaměřit na nastavení ceny pro stočné. Její výše by měla obsahovat plnou výši všech souvisejících ekonomicky oprávněných nákladů, včetně nájemného v odpovídající výši (v případě oddílného a kombinovaného modelu provozování), odpisů VIM, nákladů na opravy, prostředků na obnovu (výše definována podle plánu

financování obnovy pro daný rok) a kalkulačního zisku (výpočet výše podle cenového výměru MF).

Následující tabulka uvádí četnost výskytu identifikovaných anomálií v analyzovaných Porovnáních. Kromě anomálií souvisejících s nedostatečnou tvorbou prostředků na obnovu, popř. signalizujících nevyvážené nastavení obchodních vztahů mezi vlastníky a provozovateli, byly identifikovány anomálie poukazující na špatný stav VIM a na rozhodnutí vlastníka VIM nevybírat stočné a nevykazovat množství fakturované vody.

ANOMÁLIE	ČETNOST VÝSKYTU	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU (462,86 MIL. M ³)
NEDOSTATEČNÁ TVORBA PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU VIM	1 603	74,51	16,10%
NULOVÝ CELÝ ŘÁDEK 20	1 002	70,06	15,14%
ZÁPORNÝ KALKULAČNÝ ZISK	987	29,50	6,37%
NULOVÝ POČET PORUCH + NÁKLADY NA OPRAVY NIŽŠÍ NEŽ PRŮMĚRNÉ NÁKLADY NA ODSTRANĚNÍ PORUCHY VŠECH SUBJEKTŮ, KTERÉ MAJÍ NENULOVÝ POČET PORUCH	469	26,72	5,77%
VYSOKÝ POČET PORUCH NA 1 K STOKOVÉ SÍTĚ/ROK (hodnota 1,5 násobku medianu skupiny z porovnání bez	244	201,84	43,61%
NULOVÉ ODPISY + NULOVÉ OPRAVY + NULOVÁ HODNOTA Ř. 4.4. VE SMÍŠENÉM NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	230	3,35	0,72%
NÁJEM JE MENŠÍ NEBO ROVEN 0 V ODDÍLNÉM (BEZ SERVISNÍCH SMLUV) NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	109	30,11	6,51%
NULOVÉ STOČNÉ CELKEM	70	0,00	0,00%
NENULOVÝ POČET PORUCH A NULOVÉ NÁKLADY NA OPRAVY	60	1,28	0,28%
NULOVÉ MNOŽSTVÍ FAKTUROVANÉ ODPADNÍ VODY VČETNĚ VOD SRÁŽKOVÝCH	36	0,00	0,00%
NÁJEM JE VĚTŠÍ NEŽ NULA VE SMÍŠENÉM MODELU NEBO ODDÍLNÉM MODELU SE SERVISNÍ SMLOUVOU	29	2,43	0,52%
ČETNOST VÝSKYTU CELKEM	4 839		

Nejvýznamnější anomálií, určenou podle objemu fakturované odpadní a srážkové vody na Porovnání, je **vysoký počet poruch na 1 km stokové sítě**. Četnost výskytu činí jen 13 % analyzovaných Porovnání, tj. 244 Porovnání. Necelých 90 % objemu fakturované vody u této anomálie je vykázáno na 19 Porovnání z I. a II. skupiny (s hodnotou majetku vyšší než 1 mld. Kč.) Nejvyšší počet Porovnání s touto anomálií je ve IV. vlastnické skupině (s hodnotou majetku mezi 10 až 100 mil. Kč). Vypovídací schopnost uvedeného ukazatele je ovlivněná faktem, že údaj o počtu poruch vykazoval nulovou hodnotu na 1364 Porovnáních (73,4 % analyzovaných Porovnání).

Na nesrovnalosti ve vykazování počtu poruch a nákladů na opravy upozorňuje anomálie **nulový počet poruch + náklady na opravy nižší než průměrné náklady na odstranění poruchy...**, která byla identifikována na 469 Porovnáních (25,26 % analyzovaných Porovnání) a anomálie **nulový počet poruch a nulové náklady na opravy** (60 Porovnání, tj. 3,23 % analyzovaných Porovnání). Bohužel vzhledem k chybějícím informacím o stáří a stavu majetku, není v možnostech MZe zhodnotit, zda výše vykazovaných poruch na 1 km sítě odpovídá stavu majetku. MZe se bude dále touto problematikou zabývat.

V případě dalších anomálií se nesouměrnost v počtu výskytů anomálií a množství fakturované odpadní a srážkové vody nevyskytuje. Výskyt anomálií je rovnoměrně rozložen napříč velikostními skupinami.

Nejčastěji se vyskytující anomálií je **nedostatečná tvorba prostředků na obnovu VIM, a to v případě 1603 analyzovaných Porovnáání**. Objem fakturované odpadní vody těchto Porovnáání činil 74,51 mil. m³. Na 1002 Porovnááních (představující 15,14% podíl analyzovaného trhu) vlastníci VIM neuvedli požadované informace **na řádku 20 o tvorbě a čerpání prostředků na obnovu**. V případě aplikovaného smíšeného nebo kombinovaného modelu provozování vlastníci do ceny pro stočné **nezapočetli odpisy, náklady na opravy a prostředky na obnovu** celkem na 230 Porovnááních (0,72% podíl analyzovaného trhu). Uvedené skutečnosti poukazují na problém přímo související s plněním záměru dosažení samofinancovatelnosti oboru VaK a je možné usuzovat, že vlastníci neprovádějí systematickou plánovanou péči o VIM zahrnující plánované obnovující opravy, pravidelnou údržbu a investiční činnost, případně tyto činnosti nepovažují za prioritní.

V případě 987 Porovnáání je vykázán záporný kalkulační zisk. I když se tato anomálie vyskytuje na 6,37% podílu analyzovaného trhu, je nutné, aby si dotčení vlastníci byli vědomi, že se připravují o jednu z možností, jak generovat dostatečné prostředky na obnovu VIM a plnit tak svoji zákonnou povinnost. V některých případech se může jednat o rozhodnutí vlastníka, který disponuje příjmy z jiné neregulované činnosti. Pokud se ale vlastníci z dlouhodobě spoléhají na získání potřebných prostředků na obnovu z dotačních titulů, nejedná se zodpovědný přístup.

Za chybný přístup lze považovat i případy, kdy vlastníci do ceny pro stočné (u oddílného nebo kombinovaného modelu provozování) **nezapočítávají nájem**, případně je jeho hodnota záporná. Tato anomálie se vyskytuje na 6,51 % podílu analyzovaného trhu, a to v případě 109 Porovnáání.

Opakem této anomálie je kladná hodnota položky nájemné v kalkulaci ceny pro stočné v případě aplikovaného smíšeného modelu provozování nebo oddílného modelu se servisní smlouvou. Byla nalezena ve 29 Porovnááních (0,52% podíl trhu). Může se jednat o chybně vykázanou nákladovou položku, např. nájem jiného než VIM.

Anomáliemi s významnějším dopadem dosažení samofinancování ukutry jsou dále rozhodnutí vlastníků nevybírat stočné (70 Porovnáání s vykázanou nulovou cenou a 36 Porovnáání s nulovým fakturovaným množstvím).

Výskyt uvedených anomálií dokazuje, že dochází k výraznému dotování ceny pro stočné a odkládání tvorby prostředků na obnovu VIM. Tato situace je závažná nejenom z pohledu hodnocení plnění cílů regulace (samofinancovatelnost a obnova VIM) jako takových, ale dlouhodobě může poukazovat na riziko neúměrného zatížení budoucích generací náklady na obnovu VIM, popř. na riziko nárůstu požadavků na poskytování státních dotací.

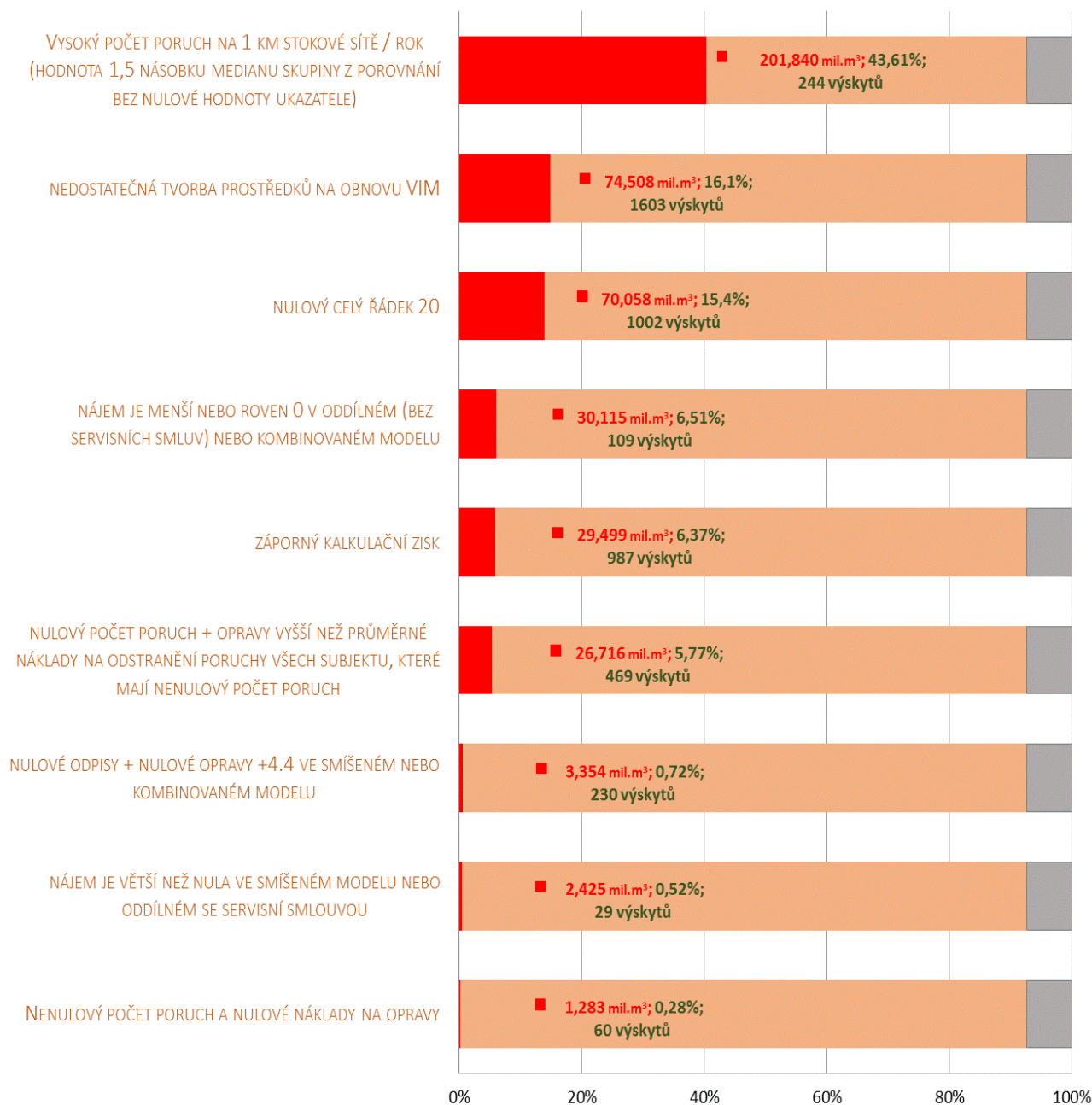
Regulátor by se měl zaměřit na úpravu platného mechanismu pro výpočet ceny pro stočné. V rámci této úpravy by bylo vhodné blíže specifikovat zásady postupu využití záporného

kalkulačního zisku, nulových prostředky financování plánu obnovy, nulových oprav a nízkého nájemného. Dalším úkolem by mělo být stanovení minimální požadované úrovně pravidelné péče o kanalizační síť, která má vliv na ekonomickou stránku provozu, na kvalitu poskytovaných služeb a přímo souvisí s problematikou obnovy VIM.

V následujícím grafu jsou uvedeny jednotlivé anomálie (s výjimkou nulového stočného celkem a nulového množství fakturované odpadní vody, které není možné vyjádřit, jako procentní podíl analyzovaného trhu.

VÝSKYT ANOMÁLIÍ VE VZTAHU K ANALYZOVANÉMU MNOŽSTVÍ ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ VODY FAKTUROVANÉ
[MIL.M3] A % PODÍL ANALYZOVANÉHO TRHU
BENCHMARKINGU VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2016 – KANALIZACE

1. celková velikost trhu dle Porovnání 499,86 mil. m³
2. velikost části analyzovaného trhu 462,86 mil. m³
(92,6 % podíl z celkového trhu)



množství vody fakturované; % podíl analyzovaného trhu, četnost výskytu

■ NALEZENÁ ANOMÁLIE

■ BEZ VÝSKYTU DANÉ ANOMÁLIE

■ NEANALYZOVANÁ DATA

5.2.5 Nedostatečná tvorba prostředků na obnovu

Jedním z významných údajů, které byly výsledkem provedené analýzy, je celkové množství chybějících prostředků na obnovu VIM pocházejících ze stočného. Tyto prostředky činily celkem 758,9 mil. Kč. Celkové stočné činilo 15,4 mld. Kč a mělo být o chybějící prostředky obnovy (tj. o 5 %) vyšší.

Přehled výše chybějících prostředků na obnovu v členění podle modelu provozování a jednotlivých skupin vlastníků je uveden v následující tabulce.

CHYBĚJÍCÍ PROSTŘEDKY NA OBNOVU MAJETKU (DO MINIMÁLNÍ VÝŠE TEORETICKÉ HODNOTY PROSTŘEDKŮ POTŘEBNÝCH NA OBNOVU VIM; MIL. KČ) / MODEL PROVOZOVÁNÍ	KOMBINOVANÝ	ODDÍLNÝ	ODDÍLNÝ SERVISNÍ SMLOUVA	SMÍŠENÝ	CELKEM ZA JEDNOTLIVÉ SKUPINY
I.SKUPINA(>10 000MIL.KČ)	0	0	0	0	0
II.SKUPINA(>1 000MIL.KČ)	6,56	26,9	0	29,05	62,51
III.SKUPINA(>100MIL.KČ)	33,53	156,34	13,3	84,84	288
IV.SKUPINA(>10MIL.KČ)	4,7	145,72	32,43	209,99	392,84
V.SKUPINA(>1MIL.KČ)	0,2	0,92	2,49	11,8	15,4
VI.SKUPINA(<1MIL.KČ)	0	0,02	0,02	0,06	0,1
CELKEM ZA JEDNOTLIVÉ MODEL Y PROVOZOVÁNÍ	44,99	329,9	48,24	335,74	758,85

Možností, jak zabezpečit plnění obnovy (dosažení samofinancovatelnosti VIM), je využívání řádku 4.4 v Porovnání v návaznosti na pečlivě zpracovaný PFO. Plán financování obnovy, by měl vycházet z plánu oprav a investic s charakterem obnovy. V případě oddílného a kombinovaného modelu provozování by se tvorba prostředků na obnovu VIM zvýšila i odpovídajícím navýšením nájemného VIM. Vlastníci VIM si musejí uvědomit, že pokud nevytváří dostatek prostředků na obnovu VIM, budou v budoucnu nuceni chybějící prostředky financovat z jiných zdrojů nebo přenesou tuto povinnost na příští generace. Další možností je využití kladného kalkulačního zisku jako jednoho z nástrojů umožňujícího pokrývat související ekonomicky oprávněné náklady a generovat část potřebných prostředků na financování obnovy ve stočném.

V analyzovaných Porovnáních se vyskytoval **záporný nebo nulový kalkulační zisk na 1011 Porovnání** (54,4 % analyzovaných Porovnání). Z hlediska objemu odpadní a srážkové vody fakturované (30,38 mil. m³) se jedná o **6,56 % podíl analyzovaného trhu** (462,85 mil. m³). V případě 254 Porovnání, byla stanovená výše ceny pro stočné postačující na generování dostatečného množství prostředků na obnovu za předpokladu, že Porovnání obsahovala veškeré ekonomicky oprávněné náklady související s odváděním a čištěním odpadních a srážkových vod odběratelům v plné výši.

5.2.6 Výskyt anomálií v jednotlivých skupinách vlastníků

SKUPINA	% PODÍL OBJEMU ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ VODY FAKTUROVANÉ S VÝSKYTEM ALESPŮJ JEDNÉ ANOMÁLIE	OBJEM ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ VODY FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) S VÝSKYTEM ALESPŮJ JEDNÉ ANOMÁLIE	OBJEM ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ VODY FAKTUROVANÉ VE SKUPINĚ	ČETNOST VÝSKYTŮ ANOMÁLIÍ
V.SKUPINA (>1MIL.Kč)	96,65%	2,267	2,346	835
IV.SKUPINA (>10MIL.Kč)	96,25%	29,721	30,880	3 401
VI.SKUPINA(<1MIL.Kč)	94,20%	0,067	0,071	42
III.SKUPINA (>100MIL.Kč)	80,78%	55,547	68,759	516
II.SKUPINA(>1 000MIL.Kč)	77,30%	123,111	159,270	43
I.SKUPINA(>10 000MIL.Kč)	56,63%	114,115	201,525	2
CELKEM	70,18%	324,828	462,850	4 839

Ačkoli u skupin Porovnání s nízkou hodnotou VIM, tj. Porovnání s hodnotou majetku nižší než 100 mil. Kč, byla identifikována alespoň jedna anomálie u více než 90 % Porovnání přepočteno množstvím fakturované vody, podle četnosti výskytu lze konstatovat, že nejproblémovějšími skupinami z hlediska plnění záměrů regulace jsou Porovnání **vlastníků z III., IV. a V. skupiny (s hodnotou majetku od 1 mil. Kč do 1 mld. Kč)**. Celková hodnota majetku VIM uvedených skupin je 116,68 mld. Kč a objem odpadní a srážkové vody fakturované v roce 2016 činil 87,54 mil. m³.

Jak vyplývá z níže uvedené tabulky, je v těchto rizikových skupinách největším problémem nedostatečná **tvorba prostředků na obnovu ve stočném**. Příčiny tohoto stavu spočívají zejména v nízkém nájemném, používání záporného kalkulačního zisku (dotování ceny z jiných zdrojů než je stočné), nízkých odpisech, opravách popř. v nepoužívání řádku 4.4 Porovnání, což signalizuje neexistenci PFO. Dalšími faktory mohou být nesledování počtu poruch a neexistence povinnosti vlastníka zasílat informace o stavu VIM a o realizování jeho obnovy

ANOMÁLIE	III.skupina (>100mil.Kč)	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M3) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI V III. SKUPINĚ	IV.skupina (>10mil.Kč)	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M3) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI V IV. SKUPINĚ	V.skupina (>1mil.Kč)	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M3) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI V V. SKUPINĚ
NEDOSTATEČNÁ TVORBA PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU VIM	199	30,66	1134	25,23	252	1,75
ZÁPORNÝ KALKULAČNÝ ZISK	71	8,42	717	14,99	187	1,42
NULOVÝ CELÝ ŘÁDEK 20	92	17,84	675	15,47	214	1,62
NULOVÝ POČET PORUCH + NÁKLADY NA OPRAVY NIŽŠÍ NEŽ PRŮMĚRNÉ NÁKLADY NA ODSTRANĚNÍ PORUCHY VŠECH SUBJETKŮ, KTERÉ MAJÍ NENULOVÝ POČET PORUCH	70	14,91	372	11,47	26	0,33
VYSOKÝ POČET PORUCH NA 1 K STOKOVÉ SÍTĚ/ROK <i>(hodnota 1,5 násobku medianu skupiny z porovnání bez nulové hodnoty ukazatele)</i>	57	17,63	165	4,31	3	0,03
NULOVÉ ODPISY + NULOVÉ OPRAVY + NULOVÁ HODNOTA Ř. 4.4. VE SMÍŠENÉM NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	6	0,80	135	1,94	85	0,59
NÁJEM JE MENŠÍ NEBO ROVEN 0 V ODDÍLNÉM (BEZ SERVISNÍCH SMLUV) NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	11	4,97	77	2,2	14	0,14
NENULOVÝ POČET PORUCH A NULOVÉ NÁKLADY NA OPRAVY	3	0,10	47	1,12	8	0,06
NULOVÉ STOČNÉ CELKEM	0	0,00	38	0	30	0,00
NULOVÉ MNOŽSTVÍ FAKTUROVANÉ ODPADNÍCH A SRÁŽKOVÝCH VOD	0	0,00	22	0	14	0,00
NÁJEM JE VĚTŠÍ NEŽ NULA VE SMÍŠENÉM MODELU NEBO ODDÍLNÉM MODELU SE SERVISNÍ SMLOUVOU	7	1,58	19	0,631	2	0,01
ČETNOST VÝSKYTŮ CELKEM	516		3401		835	

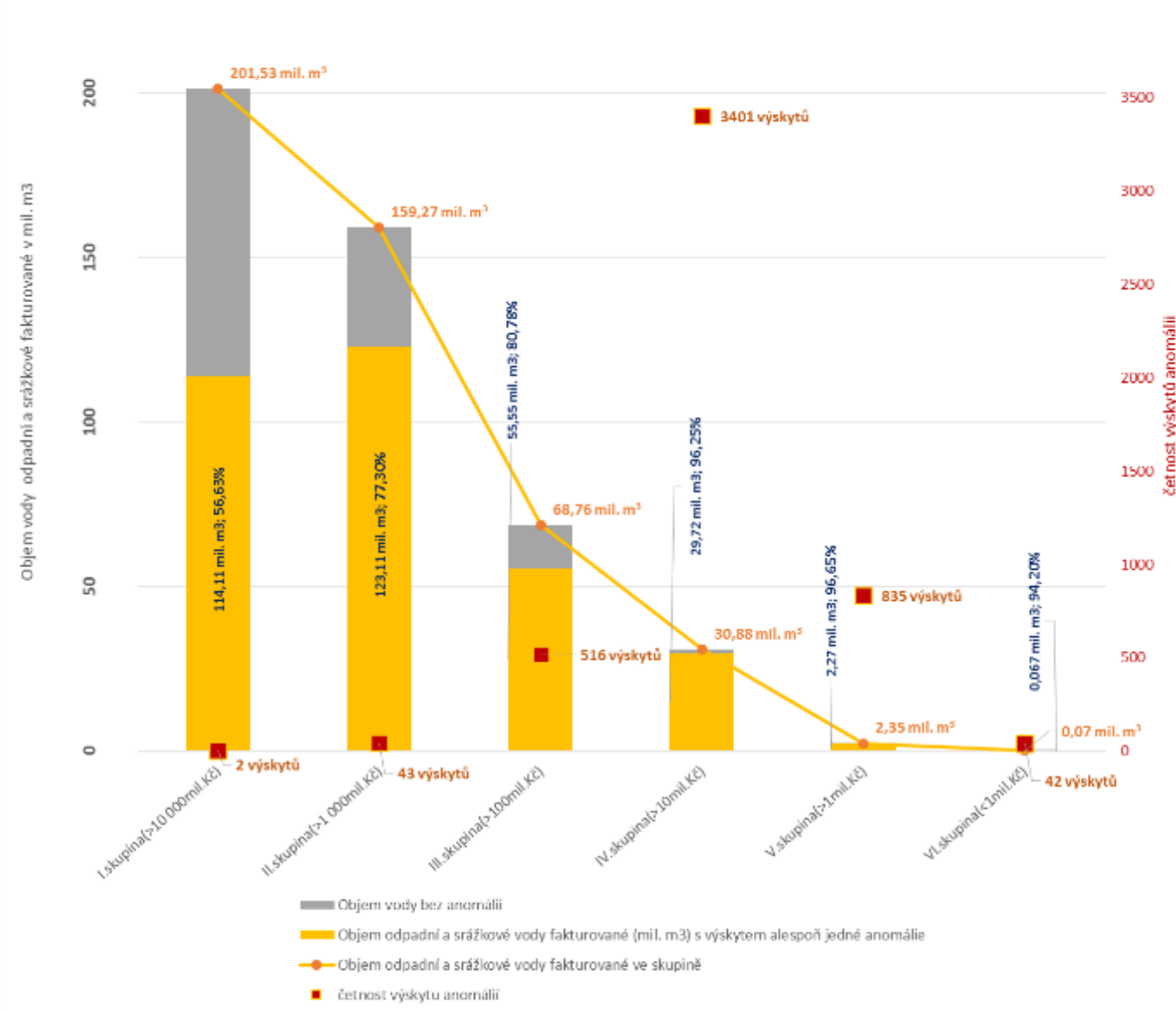
Porovnání z rizikových skupin (III., IV. a V. skupina), na kterých byla identifikována alespoň jedna anomálie, vykázala v souvisejících VÚPE celkem více než 903 tis. připojených obyvatel, délku kanalizační sítě více než 8 tis. km a čištění odpadní vody zabezpečuje 851 ks ČOV. Podle výsledků analýz chybělo v roce 2016 vlastníkům v těchto skupinách pro zabezpečení obnovy VIM 696,24 mil. Kč. To znamená, že jejich dosahované tržby za stočné celkem (2,88 mld. Kč), by měly být o tuto částku navýšeny. Relevantnost těchto výsledků je závislá na skutečnosti, zda vlastníci do kalkulace ceny pro stočné započítávali související ekonomicky oprávněné náklady v plné výši.

Pro ucelení přehledu uvádíme graf znázorňující situaci v rámci jednotlivých skupin.

BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2016 - KANALIZACE

VÝSKYT ALEPŠOŇ JEDNÉ ANOMÁLIE V SKUPINĚ

- PŘEVEDENO NA OBJEM ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ VODY FAKTUROVANÉ (MIL. M³) A ČETNOST ANOMÁLIÍ



5.3 Závěry benchmarkingového projektu vlastnických subjektů za rok 2016

5.3.1 SWOT analýza

Na základě realizovaného benchmarkingu a podrobné analýzy dat zasílaných na MZe včetně informací o přijatých stížnostech a nálezech z realizovaných kontrol u vlastníků a provozovatelů VIM, byla sestavena následující SWOT analýza.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
1. Rozvinutá síť VIM a prozatím postačující množství přírodních vodních zdrojů. 2. Zákonný rámec upravující práva a povinnosti vlastníka VIM. 3. Zákonný rámec upravující vztah mezi vlastníkem a provozovatelem. 4. Fungující mechanismus upravující investiční proces vlastníků. 5. Vysoké % napojení obyvatelstva k vodovodu a kanalizaci pro veřejnou potřebu. 6. Zákonem zaveden systém cenotvorby, který umožňuje pokrývat všechny náklady z ceny vodného a stočného – předpoklad pro dosažení samofinancovatelnosti vodovodů a kanalizací. 7. Zavedení nového nástroje v cenovém výměru „smlouva mezi vlastníkem a nájemcem o přenechání části zisku nájemci“ (poprvé v cenovém výměru pro rok 2017). 8. Organizovaný sběr dat upraven požadavky danými právními předpisy (vybrané údaje z majetkové a provozní evidence, „Porovnání“, hlášení pro ČSÚ, mechanismy sběru dat o kvalitě pitné vody a hodnotách vyčištěných odpadních vod). 9. Existence dotačních titulů na obnovu a rozvoj VIM.	1. Vysoký stupeň atomizace trhu (více než 6 660 vlastníků, více než 2 850 provozovatelů). 2. Různorodost struktury obchodních vztahů v rámci jednotlivých modelů provozování ovlivňuje možnosti vlastníka rozhodovat o způsobu generování prostředků na obnovu, o jejich výši a době akumulace, která může souviset s délkou trvání smlouvy uzavřené mezi vlastníkem VIM a provozovatelem (oddílný model provozování – včetně vlastnického modelu provozování a provozování s využíváním servisních smluv, smíšený model – včetně samoprovozování, kombinovaný model provozování). 3. Slabá vyjednávací pozice vlastníka vůči provozovateli zapříčiněná nedostatečnou znalostí práv a povinností vlastníka VIM, zejména u menších vlastníků. 4. Nedodržování zákona ze strany vlastníků a provozovatelů (zákon o cenách, vyhláška č. 428/2001 Sb., zákon o vodovodech a kanalizacích č. 274/2001 Sb., Koncesní zákon 139/2006 Sb. platný 1. 1. 2014 - 30. 9. 2016, zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek). 5. Neexistence zákonem dané úpravy pro stanovení minimální výše nájemného nebo ceny pro vodné a pro stočné s vazbou na dosažení samofinancovatelnosti VIM. 6. Dotace ceny vlastníkem přes položku kalkulační zisk – trend u komunálních vlastníků – spotřebitel nemá informaci o skutečné ceně produktů a zamezuje se dosažení samofinancovatelnosti sektoru. V případě vlastnického modelu provozování dochází tímto způsobem k dotování samotného provozu – zejména u vlastníků s malým počtem připojených osob. 7. Diskutabilní kvalita sbíraných a stávajících dat (ne všichni poskytovatelé dat vyplňují formuláře správně a stejně rozumějí obsahu jednotlivých položek; chybějící data pro kontrolu plánu financování obnovy: proinvestované dotace, stáří majetku, jeho opotřebení, rozsah objemu plánovaných oprav v daném roce atd.).

	8. Nedostatek znalostí a zkušenosti vlastníků jako investora VIM (efektivní investování finančních prostředků do VIM z pohledu životního cyklu majetku).
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
1. Dosažení sociálně únosné samofinancovatelnosti infrastruktury (splnění EU směrnic, nastavení odpovědného financování sektoru s ohledem na nezátěžování dalších generací). 2. Detailnější vypracování podmínek hospodaření s prostředky určenými pro plán financování obnovy. 3. Zavedení PFO jako investičního nástroje vlastníků VIM za účelem zefektivnění investiční činnosti. 4. Zvýšení informovanosti všech zúčastněných stran sektoru o jejich právech a povinnostech. 5. Zavedení pomocných nástrojů pro úpravu vztahu mezi vlastníky a provozovateli VIM (např. vzor servisní smlouvy, smlouvy s odborným zástupcem). 6. Dodržování stanoveného rozmezí ceny pro vodné a stočné mezi úrovní sociálně únosné ceny a minimální cenou pokrývající veškeré náklady zejména na obnovu VIM (formou zakalkulování odpisů a prostředků PFO, které jsou v případě oddílného modelu provozování součástí nájemného). 7. Zvyšování kvality dat, spolupráce se subjekty, provádění konzultačních a vzdělávacích aktivit. 8. Zvýšení úrovně znalostí vlastníků o investičním procesu z hlediska prodloužení životního cyklu VIM.	1. Nejednotné chápání termínů (obnova, oprava, porucha...) a nízká úroveň kvality stávajících dat, včetně neznalosti např. informací týkajících se stáří a opotřebení VIM mohou zapříčinit chybné rozhodnutí regulátora. 2. Neexistující zákonem daná úprava možností využití zisku z regulované činnosti a přímého omezení možností použití zisku plynoucích z majetkových podílů vlastníků VIM v provozovatelských subjektech (Občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích). Ideální stav - použití zisků z regulované činnosti zákonem účelově vázáno na zabezpečení samofinancovatelnosti VIM. 3. Působení dotací EU na cenotvorbu, kdy musí být v kalkulaci na určité období použit záporný kalkulační zisk. Dochází k deformaci cen pro vodné a stočné. 4. Rozdílné podmínky účtování o dotacích při zařazování majetku do hmotného investičního majetku mezi podnikatelskými subjekty a municipalitami má za následek, že za tohoto stavu není možné pro účely regulace využívat informace o hodnotě majetku z účetnictví subjektů. 5. Pokud dosažení samofinancovatelnosti bude trvat příliš dlouho, může to vést k opětovnému tlaku sektoru na dotace (na obnovu) a následně ke skokovým nárůstům cen vodného a stočného, které mohou být za sociální únosností. Tento postup může znamenat významné ekonomické zatížení budoucích generací, případně snížení kvality služeb. 6. Neúčelové použití prostředků plánu financování obnovy (jakožto veřejných zdrojů) v důsledku neexistence detailních podmínek pro hospodaření s nimi.

5.3.2 Závěr, zhodnocení a návrh dalšího postupu

Na základě výsledků benchmarkingu vlastnických subjektů, provedené analýzy SWOT a s přihlédnutím ke stanoveným dlouhodobým cílům regulace – zejména dosažení samofinancovatelnosti infrastruktury by se měl regulátor zaměřit na úpravu podmínek fungování oboru vodovodů a kanalizací tak, aby bylo zefektivňováno vymáhání plnění definovaných povinností vlastníků VIM (bez ohledu na aplikovaný model provozování).

V zájmu zvýšení vypovídací schopnosti výsledků benchmarkingu, které jsou podkladem pro rozhodovací proces regulátora a v zájmu zlepšení informovanosti odběratele o skutečné ceně služeb, by mělo MZe zpřísnit dohled nad plněním ustanovení §35a, odst. 7, vyhlášky č. 428/2001 Sb. Uvedené ustanovení upravuje povinnost regulovaného subjektu započítat (resp. uvést) všechny skutečné náklady související s poskytováním regulovaných služeb v oboru vodovodů a kanalizací do ceny pro vodné a pro stočné. MF by mělo k řešení problému zvýšení vypovídací schopnosti benchmarkingu zaujmout stejný přístup z hlediska nastavení cenového výměru. Jinak bude muset regulátor respektovat fakt, že neúplné informace mohou ovlivnit relevantnost výstupů benchmarkingu a z toho vyplývající sníženou efektivnost a účinnost jeho rozhodnutí.

Pro oblast obnovy by měl regulátor ve svých rozhodnutích směřovat k dosažení sociálně únosné samofinancovatelnosti, a to s přihlédnutím k existujícím odlišnostem ekonomických vztahů plynoucích z aplikovaného modelu provozování v oboru VaK. Je nezbytné ve spolupráci s MF definovat metodiku zpracování a používání PFO tak, aby bylo ze zákona povinné vyplňovat PFO dle reálných potřeb obnovy a používat jej jako podstatnou součást investičního procesu vlastníka VIM. Regulátor by se měl dále zaměřit na realizaci PFO a stanovení jasných pravidel pro použití finančních prostředků vybraných za účelem obnovy (zvláštní účet) a rovněž sledovat, jakým způsobem je s těmito prostředky vlastníky VIM nakládáno.

U smíšeného modelu provozování VIM je nutné se zaměřit na dosažení stavu, kdy se do kalkulace ceny budou započítávat prostředky obnovy určené v PFO. U oddílného modelu provozování VIM je třeba se zaměřit na výši nájemného a úpravu vztahů mezi vlastníky a provozovateli tak, aby dohodnuté nájemné vždy pokrývalo alespoň náklady vlastníka, a to ve výši odpisů, prostředků v PFO a režie. Na případný rozvoj VIM použije vlastník zisk, který může tvořit další součást nájmu. Řešením by bylo vypracování principu výpočtu minimálního nájemného.

Zejména u menších komunálních vlastníků, kde dochází k dotování ceny pro vodné a stočné prostřednictvím záporného kalkulačního zisku často i v plné výši úplných vlastních nákladů, by měl regulátor zvážit uložení povinnosti stanovit cenu pokrývající alespoň prostředky obnovy VIM. Takto získané finanční zdroje by měly být použity výlučně na obnovu VIM. Regulátor by se měl tímto problémem, který úzce souvisí s atomizací trhu a s vlivem charakteru řídicích a rozhodovacích procesů v komunální sféře, důkladněji zabývat.

Dalším problémem je důvěryhodnost informací, které jsou na MZe shromažďovány. Při analýzách bylo častým jevem, že zpracovatel zřejmě ne zcela správně pochopil, co a jak má vlastně vykazovat. Při komunikaci se zpracovateli hlášení se MZe setkalo s problémem nedostatečného předávání informací nejen mezi vlastníky a zpracovateli, ale i mezi zpracovateli jednotlivých hlášení, tedy majetkové a provozní evidence a Porovnání. Jednou možností, jak tento stav změnit, je realizace edukativní činnosti v této oblasti napříč oborem. Další možností je vylepšení jednotlivých funkcionalit aplikací dat sloužících na sběr dat se zaměřením na kontrolu kvality.

6. Benchmarking provozovatelských subjektů 2016

6.1 Cíl zprávy

Předmětem projektu benchmarkingu provozovatelských subjektů je zjištění informací o tom, zda provozovatelské subjekty provozují VIM způsobem, který z dlouhodobého hlediska sleduje plnění záměrů regulace oboru VaK. Tyto informace se týkají zejména cenotvorby, kvality poskytovaných služeb a ochrany životního prostředí. Benchmarking provozovatelských subjektů obsahuje řadu ukazatelů, které sleduje pro každé Porovnání zvlášť. Cílem bylo v každé skupině určit hodnoty vybraných ukazatelů pro optimální provozovatelský subjekt a zároveň identifikovat subjekty, jejichž výsledky lze považovat za anomálie ve vztahu ke středním hodnotám (průměr, popř. medián) skupiny.

6.2 Identifikované anomálie

Podstatnou součástí analýzy byla identifikace anomálií týkající se nejen vztahu vlastníka, provozovatele a odběratele, ale také činností provozovatele, které mohou být rizikové z pohledu plnění záměrů regulace. Vyhledávání anomálií pokrývalo výrobní, personální, ekonomickou oblast oblast environmentální.

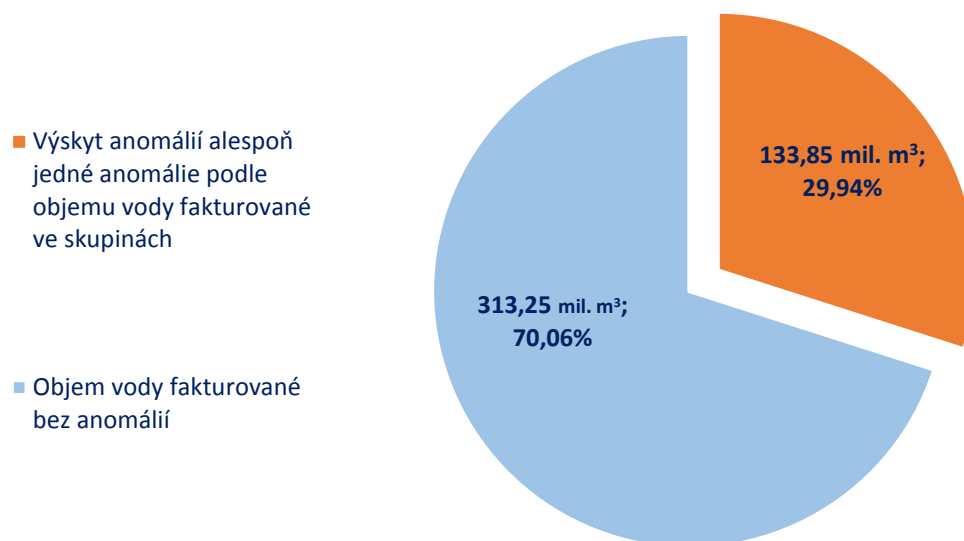
Detailnější specifikace a zhodnocení četnosti výskytu jednotlivých anomálií je uvedeno samostatně pro vodovod a kanalizaci.

6.2.1 Vodovod

V rámci benchmarkingu provozovatelských subjektů v části týkající se vodovodu bylo posuzováno 1582 ks Porovnání, která představují 95,2% podíl trhu určený na základě množství vody fakturované (tj. 447,10 mil. m³ z celkových 469,48 mil. m³). Celkem se vyskytuje alespoň jedna anomálie v 79,1 % analyzovaných Porovnání, tj. na 1251 Porovnáních. Z hlediska objemu pitné vody fakturované je anomáliemi zasažen 29,94% podíl analyzovaného trhu (133,85 mil. m³).

BENCHMARKING PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ 2016

VÝSKYT ALESPŮJNĚ JEDNÉ ANOMÁLIE PODLE MNOŽSTVÍ VODY FAKTUROVANÉ



Následující tabulka uvádí četnost výskytu jednotlivých identifikovaných anomálií u analyzovaných Porovnáví:

ANOMÁLIE	ČETNOST VÝSKYTU	OBJEM VODY PITNÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU (447,10 MIL. M ³)
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	722	24,02	5,37%
VYSOKÁ CENA PRO VODNÉ (HODNOTA VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRNÉ CENY PRO VODNÉ OPTIMÁLA SKUPINY)	292	6,65	1,49%
NULOVÉ ZTRÁTY VODY	263	4,12	0,92%
VYSOKÝ PODÍL ZISKU NA ÚVN (HODNOTA VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK MEDIANU SKUPINY Z POROVNÁNÍ S Kladným KALKULAČNÍM ZISKEM)	243	90,98	20,35%
PODÍL NEVYHOVUJÍCÍ FYZIKÁLNĚ CHEMICKÉ VZORKY (HODNOTA VÍCE NEŽ 20 %)	174	4,49	1,00%
PODÍL NEVYHOVUJÍCÍ MIKROBIOLOGICKÉ A BIOLOGICKÉ VZORKY (HODNOTA VÍCE NEŽ 20 %)	140	2,06	0,46%
NEVYKAZOVÁNÍ 100% VÝŠE VŠECH EKONOMICKY OPRÁVNĚNÝCH NÁKLADŮ DO CENY PRO VODNÉ (JEDNICOVÉ NÁKLADY NIŽŠÍ NEŽ 0,5 NÁSOBEK PRŮMĚRNÝCH JEDNICOVÝCH NÁKLADŮ OPTIMÁLU SKUPINY)	130	3,92	0,88%
NULOVÉ MZDOVÉ NÁKLADY + NENULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ	102	10,12	2,26%
VYSOKÉ ZTRÁTY VODY (HODNOTA VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK MEDIANU SKUPINY Z POROVNÁNÍ, KTERÉ VYKAZUJÍ ZTRÁTY VODY NAD 4 M ³ /KM/DEN)	60	22,04	4,93%
NULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ + VYKÁZANÉ MZDOVÉ NÁKLADY	36	1,2	0,27%
NULOVÉ VODNÉ CELKEM	3	0	0,00%
NULOVÝ OBJEM FAKTUROVANÉ VODY	3	0	0,00%
CELKEM	2168		

Z hlediska objemu pitné vody fakturované je nejvýznamnější anomálie **vysoký podíl zisku na úplných vlastních nákladech** (hodnota více než 1,5 násobku medianu skupiny z Porovnání s kladným kalkulačním ziskem), která zasahuje 20,35% podíl (90,98 mil. m³) analyzovaného trhu, a to prostřednictvím 243 Porovnání. Vysoký podíl zisku na úplných vlastních nákladech se vyskytoval ve všech skupinách kromě II. (např. v I. skupině je identifikováno na Porovnání, s fakturovaným množstvím 33,81 mil. m³, tj. 37,16% podíl z hodnoty objemu pitné vody fakturované ovlivněné touto anomálií). I proto je podíl trhu zasažený touto anomálií tak výrazně vyšší ve srovnání s ostatními identifikovanými anomáliemi. Tato anomálie se vyskytuje u Porovnání s vysokým objemem fakturované vody, kde dochází k tzv. úsporám z rozsahu a cena výrazně nepřevyšuje průměr, nebo u Porovnání, kde jsou výrazně nižší jednicové náklady než průměr, což poukazuje spíše na nevykazování souvisejících ekonomicky oprávněných nákladů v plné výši. Další anomálie, a to **vysoká cena pro vodné** (více než 1,5 násobku ceny optimálního Porovnání ve skupině), která byla nalezena v 292 případech, ovlivňuje pouze 1,49% (6,65 mil. m³) podíl analyzovaného trhu.

U 722 Porovnání, které představují 5,37% podíl analyzovaného trhu (24,02 mil. m³), vykazují používání **záporného kalkulačního zisku**. Tato anomálie indikuje možnost existence stavu, kdy kalkulace ceny pro vodné nepočítá s pokrytím veškerých ekonomicky oprávněných nákladů souvisejících s provozem a správou v plné výši (tj. dochází k dotování nákladů na provoz z jiných zdrojů), popř. se v daném roce vyskytly některé neočekávané skutečnosti. Je nutné si uvědomit, že zjištěné výsledky zkreslují Porovnání, na kterých byla identifikována anomálie **nevykazování 100% výše všech ekonomicky oprávněných nákladů do ceny pro vodné**, a to v případě 130 Porovnání (0,88% podíl analyzovaného trhu). Pokud by subjekty do ceny pro vodné zahrnuly veškeré ekonomicky oprávněné náklady v plné výši, byl by výskyt záporného kalkulačního zisku vyšší.

O stavu VIM a kvalitě péče o VIM poskytuje obraz výskyt anomálie **vysoké ztráty vody** (hodnota více než 1,5 násobek mediánu skupiny z Porovnání, které vykazují ztráty vody nad 4 m³/km/den). Vliv této anomálie byl identifikován na 4,93% podílu analyzovaného trhu (22,04 mil. m³), s výskytem u 60 Porovnání. Nejčastěji se vyskytuje u menších provozovatelů, kteří poskytují služby méně než 10 tis. odběratelům. O nesystematickém přístupu provozovatelů k údržbě a opravám VIM a nesledování stavu VIM svědčí i četnost výskytu anomálie - **nulové ztráty vody**. I když z hlediska objemu pitné vody fakturované lze tuto anomálii považovat za méně významnou (0,92% podíl analyzovaného trhu; 4,12 mil. m³), pro regulátora je důležitá informace, že v souvisejících VÚPE nejsou u 263 Porovnání (16,62 % všech analyzovaných Porovnání) sledovány ztráty vody. Protože plánování a realizace oprav je důležitou součástí zajištění kvality poskytovaných služeb a přímo souvisí s obnovou VIM a efektivitou provozování, bude se MZe problematikou ztrát vody v blízké době podrobněji zabývat.

Kvalitu provozu a poskytovaných služeb lze sledovat i pomocí dalších ukazatelů, kterými jsou **podíl nevyhovujících fyzikálně chemických vzorků a podílu nevyhovujících mikrobiologických a biologických vzorků**. V případě, že podíl u obou ukazatelů bude dosahovat více než 20 %, lze uvažovat o možném výskytu problémů buď v rámci samotného

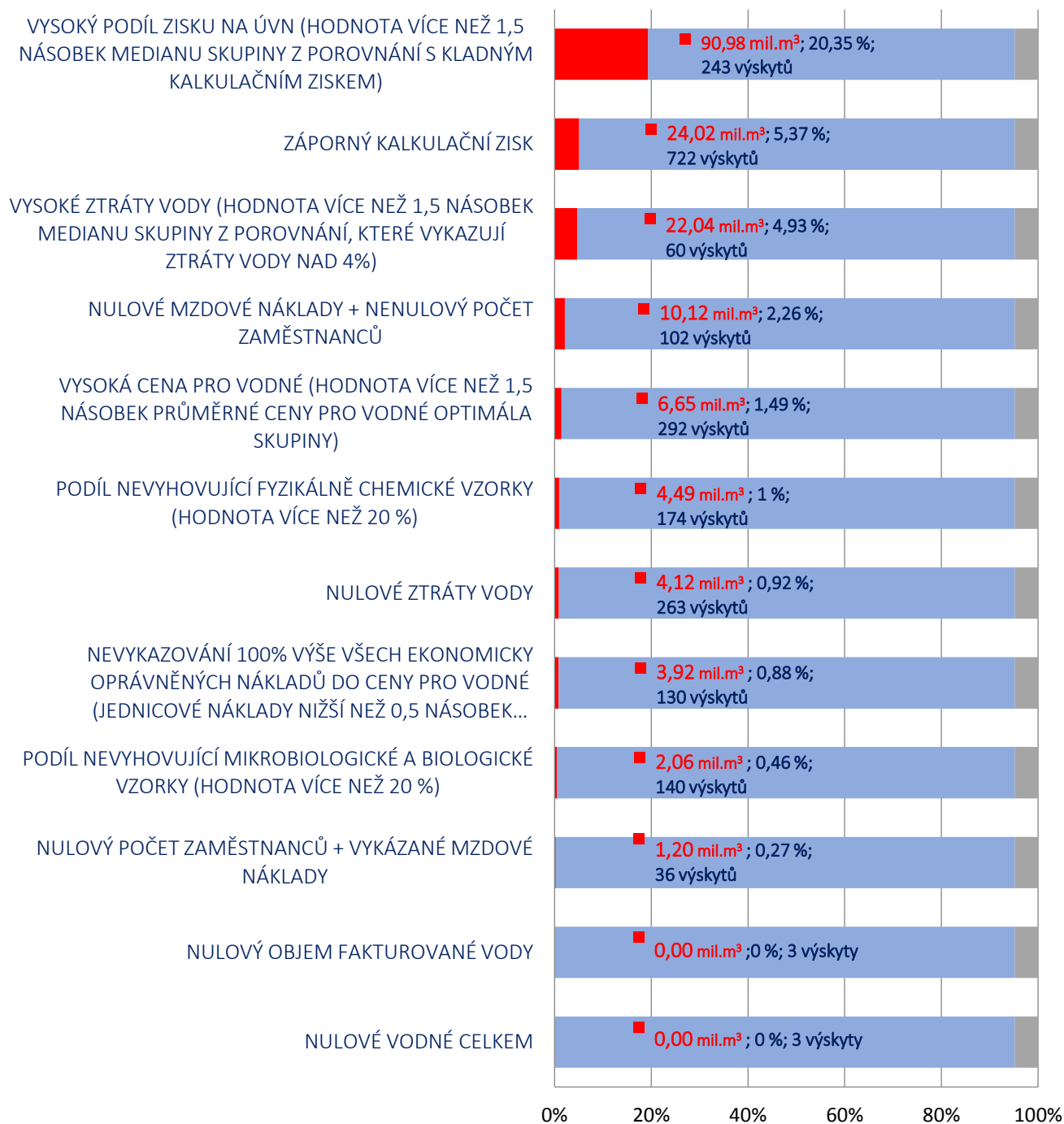
procesu provozování, nebo se může jednat o výrazné kolísání kvality surové vody. Podle výsledků analýzy museli provozovatelé více řešit kvalitu vody z hlediska fyzikálně chemických limitů (1% podíl analyzovaného trhu; 4,49 mil. m³, výskyt u 174 Porovnání).

Ostatní identifikované anomálie se týkají výskytu chyb ve vykazování, případně nesledování některých údajů.

V následujícím grafu jsou znázorněny jednotlivé anomálie kromě nulového vodného celkem a nulového objemu fakturované vody, které není možné vyjádřit jako %podíl analyzovaného trhu.

**VÝSKYT ANOMÁLIÍ VE VZTAHU K ANALYZOVANÉMU MNOŽSTVÍ VODY PITNÉ
FAKTUROVANÉ [MIL.M3] A % PODÍL ANALYZOVANÉHO TRHU
BENCHMARKINGU PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ 2016 - VODOVOD**

1. celková velikost trhu dle Porovnání 469,48mil. m³
2. velikost části analyzovaného trhu 447,10 mil. m³
(95,2 % podíl z celkového trhu)



množství vody fakturované; % podíl analyzovaného trhu, četnost výskytu anomálie

■ NALEZENA ANOMÁLIE ■ BEZ VÝSKYTU DANÉ ANOMÁLIE ■ NEANALYZOVANÁ DATA

6.2.2 Výskyt anomálií v jednotlivých skupinách provozovatelů

SKUPINA	% VÝSKYT ANOMÁLIÍ	OBJEM VODY PITNÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ALESPOŇ JEDNOU ANOMÁLIÍ	OBJEM VODY PITNÉ FAKTUROVANÉ VE SKUPINĚ (MIL. M ³)	ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIÍ
VIII.skupina(<300př.ob.)	90,40%	5,88	6,51	1186
VII.skupina(>300př.ob.)	74,31%	9,43	12,68	658
VI.skupina(>1 000př.ob.)	57,85%	19,62	33,91	279
V.skupina(>10 000př.ob.)	44,35%	22,54	50,81	33
IV.skupina(>50 000př.ob.)	41,58%	21,07	50,69	7
III.skupina(>100 000př.ob.)	27,60%	21,50	77,90	4
I.skupina(>500 000př.ob.)	20,63%	33,81	163,88	1
II.skupina(>200 000př.ob.)	0,00%	0,00	50,71	0
Celkem	29,94%	133,85	447,10	2168

Nejvíce rizikovou skupinou podle počtu výskytu anomálií i podle podílu fakturované vody celkem za Porovnání s alespoň jednou anomálií na celkovém fakturovaném množství ve skupině se jeví VIII. skupina (počet připojených osob na Porovnání je menší než 300). Dalšími skupinami, u kterých nalezené anomálie ovlivňují více než 50% podíl objemu pitné vody fakturované ve skupině, jsou VI. a VII skupina provozovatelů.

Dále uvedená tabulka poskytuje přehled výskytu jednotlivých sledovaných anomálií u skupin, ve kterých bylo nalezeno více než sto anomálií. Jedná se o VI., VII. a VIII. skupinu provozovatelů, tj. provozovatelé, kteří zásobují méně než 10 tis. obyvatel. Celkem za tyto tři skupiny je pitnou vodou zásobeno 1,2 mil. obyvatel, kterým bylo v roce 2016 fakturováno 53,12 mil. m³ pitné vody (tj. 11,8% podíl analyzovaného trhu 447,10 mil. m³).

ANOMÁLIE	VI.skupina (>1 000př.ob.)	OBJEM VODY PITNÉ FAKTUROVANÉ (MIL.M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI V VI. SKUPINĚ	VII.skupina (>300př.ob.)	OBJEM VODY PITNÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI V VII. SKUPINĚ	VIII.skupina (<300př.ob.)	OBJEM VODY PITNÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI V VIII. SKUPINĚ
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	95	7,21	245	5,40	371	3,48
VYSOKÁ CENA PRO VODNÉ (HODNOTA VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRNÉ CENY PRO VODNÉ OPTIMÁLA SKUPINY)	13	0,53	88	2,06	190	1,64
NULOVÉ ZTRÁTY VODY	13	0,71	59	1,12	190	2,26
PODÍL NEVYHOVUJÍCÍ FYZIKÁLNĚ CHEMICKÉ VZORKY (HODNOTA VÍCE NEŽ 20 %)	24	2,63	54	1,18	96	0,68
PODÍL NEVYHOVUJÍCÍ MIKROBIOLOGICKÉ A BIOLOGICKÉ VZORKY (HODNOTA VÍCE NEŽ 20 %)	8	0,65	39	0,78	93	0,63
NEVYKAZOVÁNÍ 100% VÝŠE VŠECH EKONOMICKY OPRAVNĚNÝCH NÁKLADŮ DO CENY PRO VODNÉ (JEDNICOVÉ NÁKLADY NIŽŠÍ NEŽ 0,5 NÁSOBEK PRŮMĚRNÝCH JEDNICOVÝCH NÁKLADŮ OPTIMÁLU SKUPINY)	11	1,95	25	0,78	93	1,19
VYSOKÝ PODÍL ZISKU NA ÚVN (HODNOTA VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK MEDIANU SKUPINY Z POROVNÁNÍ S Kladným KALKULAČNÍM ZISKEM)	59	6,69	87	2,21	82	0,72
NULOVÉ MZDOVÉ NÁKLADY + NENULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ	28	3,03	35	1,02	31	0,23
NULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ + VYKÁZANÉ MZDOVÉ NÁKLADY	8	0,91	2	0,06	26	0,23
VYSOKÉ ZTRÁTY VODY (HODNOTA VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK MEDIANU SKUPINY Z POROVNÁNÍ, KTERÉ VYKAZUJÍ ZTRÁTY VODY NAD 4%)	20	2,49	22	0,68	12	0,16
NULOVÉ VODNÉ CELKEM	0	0,00	1	0,00	1	0,00
NULOVÝ OBJEM FAKTUROVANÉ VODY	0	0,00	1	0,00	1	0,00
CELKEM ZA SKUPINY	279		658		1186	

Z tabulky plyne, že v případě tří blíže analyzovaných rizikových provozovatelských skupin je největším problémem používání **záporného kalkulačního zisku**. Zodpovědné osoby zde nevěnují náležitou pozornost nastavení ceny pro vodné tak, aby pokrývala související ekonomicky oprávněné náklady v plné výši. Dochází k dotování nákladů na provoz a správu z jiných finančních zdrojů než je vodné. Nejvíce zasaženou skupinou se jeví VI. skupina (1 až 10 tisíc zásobených obyvatel), ve které objem pitné vody fakturované na Porovnáních s touto anomálií činí 7,21 mil. m³ (tj. 1,61% podíl analyzovaného trhu). Z hlediska četnosti výskytů se tato anomálie nejvíce vyskytuje v VIII. skupině, a to u 371 Porovnání. Jedná o velmi často používaný způsob snižování ceny pro vodné, zejména u provozovatelů malých celků – pod 300 zásobených obyvatel. Lze se domnívat, že zjištěný výskyt záporného kalkulačního zisku by byl ještě vyšší, a to na základě výskytu anomálie svědčící o nízkých jednicových nákladech. Tato anomálie může znamenat, že na Porovnáních nejsou vykázány veškeré související ekonomicky oprávněné náklady v plné výši.

Zajímavý je nálezný **vysokého podílu zisku na úplných vlastních nákladech** (hodnota více než 1,5 násobek mediánu skupiny z Porovnání s kladným kalkulačním ziskem) a vysoká cena pro vodné (hodnota více než 1,5 násobek průměrné ceny pro vodné optimálního provozovatelského subjektu skupiny). Tyto anomálie svědčí o rozmanitosti přístupů k cenotvorbě popřípadě i k vykazování údajů v Porovnání u všech tří posuzovaných skupin. Vysoký podíl zisku na úplných vlastních nákladech se z pohledu objemu fakturované vody nejvíce projevil v VI. skupině, kde zasáhl 6,69 mil. m³ (19,73% podíl z objemu vody fakturované ve skupině; 1,5% podíl analyzovaného trhu) vody pitné fakturované. Vysokou četností výskytu vysokého podílu u zisku na vykázaných úplných vlastních nákladech je nejvíce poznamenána VIII. skupina – 190 Porovnání. Zde je třeba opět zopakovat, že výskyt vysokého podílu kalkulačního zisku na úplných vlastních nákladech je ovlivněn nevykazováním ekonomicky oprávněných nákladů v plné výši.

Podle hodnot **podílu nevyhovujících fyzikálně chemických a mikrobiologických a biologických vzorků**, se lze domnívat, že u těchto skupin se vyskytují problémy s dodržováním kvality služeb. Nejčastěji se v roce 2016 vysoký podíl nevyhovujících vzorků vyskytoval u provozovatelů z VIII. skupiny zásobujících méně než 300 obyvatel.

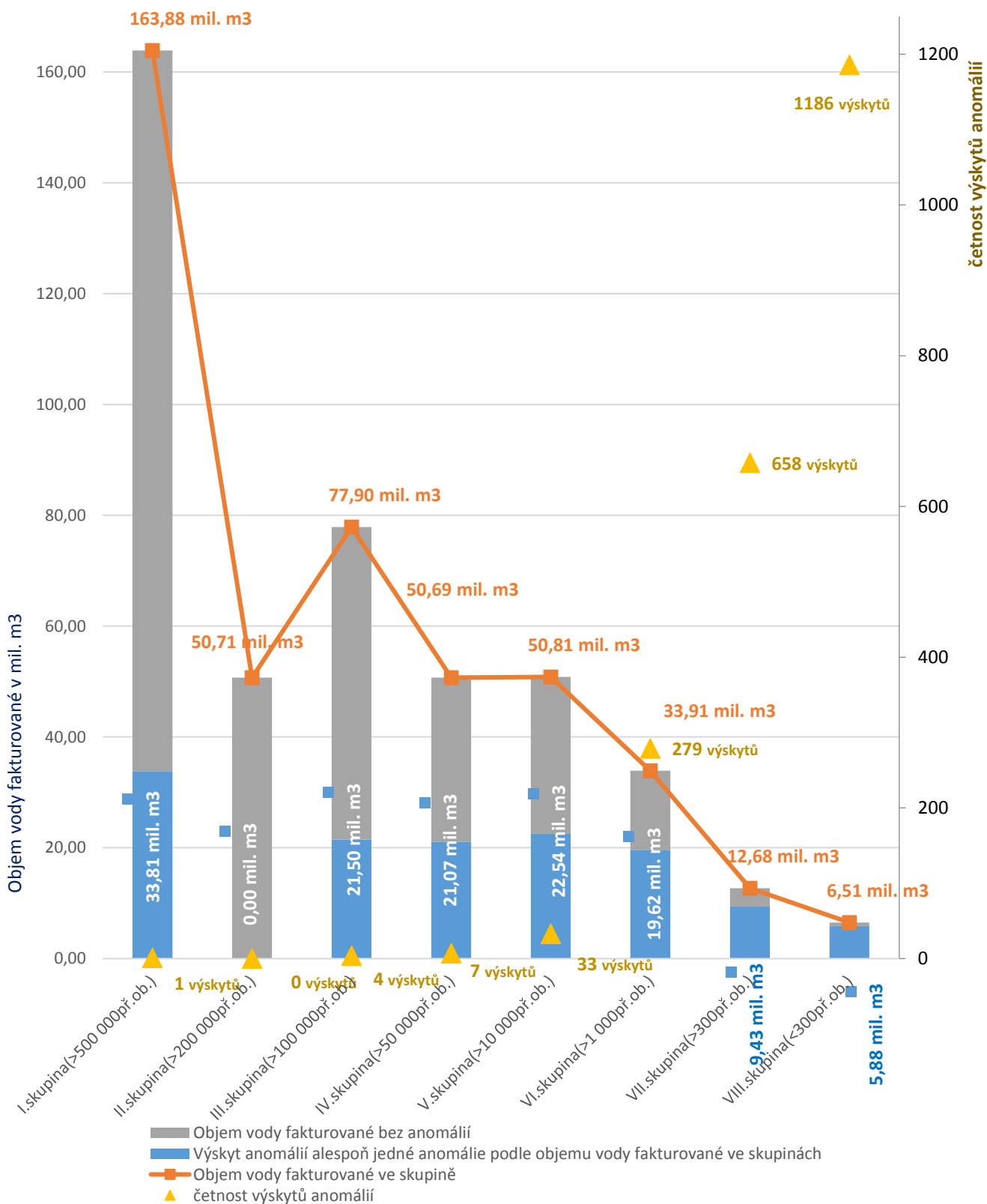
V VIII. skupině je také nejvyšší počet výskytů **nulových ztrát vody** (190 výskytů; 2,26 mil. m³ fakturované pitné vody). Tato anomálie se vyskytuje i u dalších dvou skupin a má přímý vliv na vypovídací schopnost ukazatele **vysokých ztrát vody** (hodnota více než 1,5 násobek mediánu skupiny z Porovnání, které vykazují ztráty vody nad 4 m³/km/den). Vysoké ztráty vody podle objemu fakturované vody nejvíce zasáhly Porovnání VI. skupiny (2,49 mil. m³; 7,35% podíl z vody fakturované ve skupině). Uvedená fakta upozorňují na skutečnost, že v těchto skupinách působí provozovatelé, kteří se nedostatečně věnují systematické technické péči o provozovaný VIM.

Pro ucelení přehledu dále uvádíme graf znázorňující situaci v rámci jednotlivých skupin.

BENCHMARKING PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ 2016 - PITNÁ VODA

VÝSKYT ALESPŮJ JEDNÉ ANOMÁLIE VE SKUPINĚ

- PŘEVEDENO NA OBJEM VODY FAKTUROVANÉ (MIL. M3) A ČETNOST VÝSKYTŮ ANOMÁLIÍ



6.2.3 Porovnání optimálních hodnot sledovaných ukazatelů jednotlivých skupin provozovatelských subjektů - vodovod

V následující tabulce jsou uvedeny optimální hodnoty vybraných ukazatelů definovaného optimálního provozovatele v každé skupině. Při jejich výpočtu se postupovalo v souladu s platnou metodikou a postupy uvedenými v bodě 3.4 a 3.5.

Podle průměrných hodnot je možné se pokusit velice zjednodušeně specifikovat charakteristiky optimálního provozovatele pro celý obor vodovodů. Optimální provozovatel VIM pro pitnou vodu poskytuje své služby za cenu 35,94 Kč/ m³ s jednotkovými náklady ve výši 32,84 Kč/ m³. Na jednoho pracovníka společnosti připadá přibližně 1476 zásobených obyvatel a podíl ztrát vody k vodě určené k realizaci je 10,2 %. V rámci ceny pro vodné se generují prostředky na obnovu ve výši 2,22 Kč na 1 Kč hodnoty VIM podle VÚME.

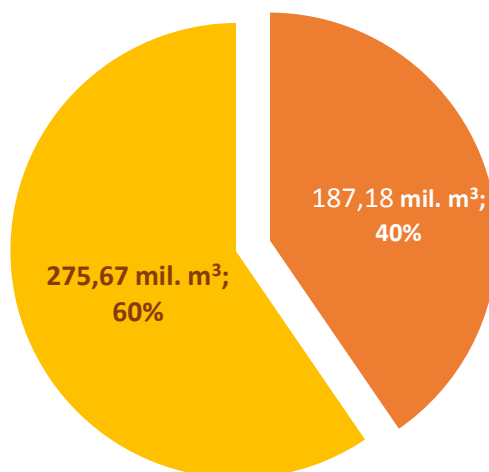
Ukazatel	Operační koeficient	Vykázané jednotkové náklady na 1 m ³ pitné vody	Cena pro vodné	Podíl generovaných prostředků na obnovu a rozvoj k hodnotě VIM v %	Podíl ztrát vody k vodě určené k realizaci (%)	Ztráty vody v m ³ na km přepočtené délky za den	Počet zásobených obyvatel na 1 pracovníka
Skupina I.	1,20	33,51	39,56	2,50	17,23	5,39	1 890,29
Skupina II.	1,10	33,65	36,89	3,19	12,10	5,14	1 687,68
Skupina III.	1,04	35,08	36,81	2,25	8,39	2,66	1 282,23
Skupina IV.	1,06	36,24	38,14	2,39	10,57	2,56	1 092,14
Skupina V.	1,06	34,39	36,49	2,43	10,44	2,72	1 598,07
Skupina VI.	1,06	31,93	34,44	1,62	10,33	2,22	1 840,69
Skupina VII.	1,10	27,46	31,44	1,81	9,36	1,85	1 215,77
Skupina VIII.	1,06	30,50	33,72	1,59	3,16	0,71	1 202,01
průměr všech skupin	1,09	32,84	35,94	2,22	10,20	2,91	1 476,11

6.2.4 Kanalizace

V rámci benchmarkingu provozovatelských subjektů v části týkající se kanalizace bylo posuzováno 1857 ks Porovnání, která představují 92,6% podíl trhu určený na základě množství vody odpadní a srážkové fakturované (tj. 462,85 mil. m³ z celkových 499,86 mil. m³). Celkem se vyskytuje alespoň jedna anomálie v 76,4 % analyzovaných Porovnání, tj. na 1419 Porovnáních. Z hlediska objemu odpadní a srážkové vody fakturované je anomáliemi zasažen 40% podíl analyzovaného trhu (187,18 mil. m³).

BENCHMARKING PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ 2016
VÝSKYT ALESPŮJ JEDNÉ ANOMÁLIE PODLE MNOŽSTVÍ VODY
ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ

- VÝSKYT ANOMÁLIÍ ALESPŮJ JEDNÉ ANOMÁLIE
PODLE OBJEMU ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ VODY
FAKTUROVANÉ VE SKUPINÁCH
- OBJEM ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ VODY
FAKTUROVANÉ BEZ ANOMÁLIÍ



Následující tabulka uvádí četnost výskytu jednotlivých identifikovaných anomálií u analyzovaných Porovnání:

ANOMÁLIE	ČETNOST VÝSKYTU	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU (462,85 MIL. M ³)
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	987	29,50	6,37%
NEVYKAZOVÁNÍ 100% VÝŠE VŠECH EKONOMICKY OPRÁVNĚNÝCH NÁKLADŮ DO CENY PRO STOČNÉ (JEDNOTKOVÉ ÚVN NIŽŠÍ NEŽ 0,5 NÁSOBEK JEDNOTKOVÝCH ÚVN OPTIMÁLNÍHO SUBJEKTU SKUPINY)	484	10,64	2,30%
NENULOVÉ MNOŽSTVÍ ODVEDENÉ ODPAVNÍ VODY NA ČOV A ŽÁDNÍ PŘIPOJENÍ OBYVATELÉ NA ČOV	277	42,07	9,09%
VYSOKÝ PODÍL ZISKU NA ÚVN (VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK HODNOTY MEDIÁNU Z POROVNÁNÍ S Kladným Kalkulačním Ziskem)	268	112,74	24,36%
NULOVÉ MZDOVÉ NÁKLADY + NENULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ	84	7,45	1,61%
NULOVÉ STOČNÉ CELKEM	70	0,00	0,00%
NULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ + VYKÁZANÉ MZDOVÉ NÁKLADY	68	2,70	0,58%
PODÍL NEVYHOVUJÍCÍCH VZORKŮ ODPAVNÍCH VOD VYPOUŠTĚNÝCH Z ČOV VYŠŠÍ NEŽ 20 %	57	2,29	0,50%
VYSOKÁ CENA PRO STOČNÉ (HODNOTA VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRNÉ CENY PRO STOČNÉ OPTIMÁLA SKUPINY)	51	0,96	0,21%
NULOVÉ MNOŽSTVÍ FAKTUROVANÉ ODPAVNÍ VODY VČETNĚ VOD SRÁŽKOVÝCH	36	0,00	0,00%
PŘIPOJENÍ OBYVATELÉ NA ČOV, NULOVÉ MNOŽSTVÍ ODVEDENÉ ODPAVNÍ VODY NA ČOV	6	0,08	0,02%
CELKEM	2388		

Z hlediska objemu fakturované vody odpadní včetně srážkové byla jako nevýznamnější anomálie identifikována anomálie vysoký podíl zisku na úplných vlastních nákladech (24,36% podíl analyzovaného trhu). Tato anomálie byla nalezena na 268 Porovnáních (112,74 mil. m³). Vysoký podíl zisku na úplných vlastních nákladech se vyskytuje ve všech skupinách mimo I. Další anomálie - vysoká cena pro stočné, která může korelovat s předchozí anomálií, se vyskytuje pouze v 51 případech a u menších provozovatelů. Byla nalezena na podstatně menším podílu analyzovaného trhu, a to 0,21 %.

Do skupiny ekonomických anomálií řadíme také anomálii nevykazování 100% výše všech ekonomicky oprávněných nákladů do ceny pro stočné (nízké jednicové náklady, které nedosahují 0,5 násobek jednotkových úplných vlastních nákladů optimálního subjektu skupiny). Z výskytu této anomálie lze předpokládat, že provozovatelské subjekty působící na 2,3% podílu analyzovaného trhu (tj. 10,64 mil. m³) nevychází při sestavování kalkulace ceny pro stočné z plné výše ekonomicky oprávněných nákladů souvisejících s poskytováním služeb.

Tato anomálie má vliv na další anomálii, a to záporný kalkulační zisk. Záporný kalkulační zisk byl nalezen u 987 Porovnání a snižuje cenu pro stočné u 6,37% podílu analyzovaného trhu (tj. 29,50 mil. m³). Pokud by se v analyzovaných datech nevyskytovaly nízké jednicové náklady, lze předpokládat, že četnost výskytu záporného kalkulačního zisku by byla ještě vyšší. Používání záporného kalkulačního zisku signalizuje snahu snižovat cenu pro stočné. Znamená to, že dochází k dotaci nákladů spojených s provozem a správou VIM. O problematickém přístupu k tvorbě ceny pro stočné nebo spíše o dotování nákladů na služby související s odváděním a čištěním odpadních a srážkových vod svědčí i výskyt nulového stočného celkem (70 Porovnání) a nulového množství odpadní a srážkové vody fakturované (36 Porovnání). MZe bude uvedené anomálie dále sledovat.

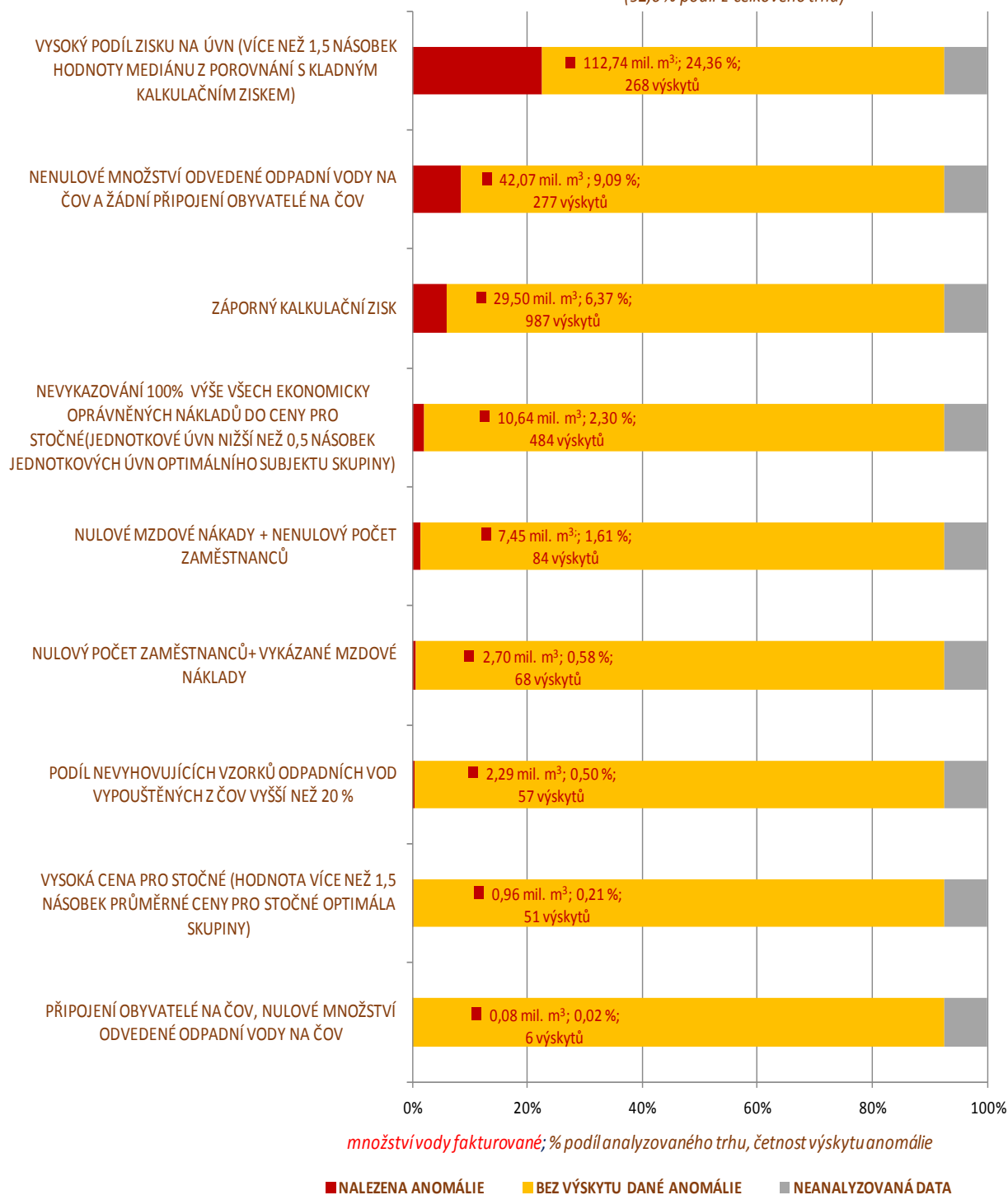
Lze konstatovat, že jen velice malá část analyzovaného trhu, měla v roce 2017 potíže s dodržováním limitů vyčištěných odpadních vod. Podíl nevyhovujících vzorků odpadních vod vypouštěných z ČOV vyšší než 20 % byl nalezen na 0,5% podílu analyzovaného trhu (57 Porovnání; 2,29 mil. m³ odpadní a srážkové vody fakturované).

Zbylé anomálie se týkají nesrovnalostí ve vykazování dat. Je nutné upozornit na častý výskyt anomálie - nenulové množství odpadní vody odvedené na ČOV a nulový počet připojených obyvatel na ČOV (277 Porovnání; 90,09% podíl analyzovaného trhu). MZe se bude těmito anomáliemi blíže zabývat.

V následujícím grafu jsou znázorněny jednotlivé anomálie kromě nulového stočného celkem a nulového objemu odpadní a srážkové vody fakturované.

**VÝSKYT ANOMÁLIÍ VE VZTAHU K ANALYZOVANÉMU MNOŽSTVÍ VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ
FAKTUROVANÉ [MIL.M3] A % PODÍL ANALYZOVANÉHO TRHU
BENCHMARKINGU PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ 2016 - KANALIZACE**

1. celková velikost trhu dle Porovnání 499,86 mil. m³
2. velikost části analyzovaného trhu 462,85 mil. m³
(92,6 % podíl z celkového trhu)



6.2.5 Výskyt anomálií v jednotlivých skupinách provozovatelů

SKUPINA	% VÝSKYT ANOMÁLIÍ	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ALEŠPOŇ JEDNOU ANOMÁLIÍ	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ VE SKUPINĚ (MIL. M ³)	ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIÍ
VIII.skupina(<300př.ob.)	90,09%	5,26	5,84	1052
VII.skupina(>300př.ob.)	81,59%	15,25	18,69	928
II.skupina(>200 000př.ob.)	78,12%	52,51	67,22	2
V.skupina(>10 000př.ob.)	58,50%	37,53	64,16	32
VI.skupina(>1 000př.ob.)	51,23%	24,29	47,41	366
IV.skupina(>50 000př.ob.)	41,85%	26,09	62,34	5
III.skupina(>100 000př.ob.)	41,74%	26,25	62,89	3
I.skupina(>500 000př.ob.)	0,00%	0,00	134,31	0
Celkem		187,18	462,85	2388

Pokud budeme porovnávat skupiny podle počtu výskytu anomálií a podle podílu odpadní a srážkové vody fakturované zasažené anomáliemi, jeví se jako nejvíce problematická VIII. skupina (méně než 300 osob na Porovnání). Dalšími skupinami, u kterých anomálie ovlivňují více než 50% podíl objemu odpadní a srážkové vody fakturované ve skupině, jsou II., V., VI. a VII. skupina.

Následující tabulka poskytuje přehled výskytu jednotlivých sledovaných anomálií u skupin, ve kterých byla četnost výskytu anomálií více než 100. Jedná se o VI., VII. a VIII. skupinu provozovatelů, tj. provozovatelé, kteří odvádí a čistí odpadní a srážkovou vodu pro méně než 10 tis. obyvatelů. Služby provozovatelských subjektů těchto skupin využívá 1,52 mil. obyvatel, kterým bylo v roce 2016 fakturováno 71,94 mil. m³ odpadní a srážkové vody (tj. 15,54% podíl analyzovaného trhu 462,85 mil. m³).

ANOMÁLIE	VI.skupina (>1 000př.ob.)	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI V VI. SKUPINĚ	VII.skupina (>300př.ob.)	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI V VII. SKUPINĚ	VIII.skupina (<300př.ob.)	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI V VIII. SKUPINĚ
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	147	9,63	422	8,95	410	3,46
NEVYKAZOVÁNÍ 100% VÝŠE VŠECH EKONOMICKY OPRÁVNĚNÝCH NÁKLADŮ DO CENY PRO STOČNÉ(JEDNOTKOVÉ ÚVN NIŽŠÍ NEŽ 0,5 NÁSOBEK JEDNOTKOVÝCH ÚVN OPTIMÁLNÍHO SUBJEKTU SKUPINY)	17	1,77	168	5,14	298	2,68
VYSOKÝ PODÍL ZISKU NA ÚVN (VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK HODNOTY MEDIÁNU Z POROVNÁNÍ S KLADNÝM KALKULAČNÍM ZISKEM)	70	8,03	97	2,79	79	0,80
NENULOVÉ MNOŽSTVÍ ODVEDENÉ ODPADNÍ VODY NA ČOV A ŽÁDNÍ PŘIPOJENÍ OBYVATELÉ NA ČOV	81	6,80	125	4,53	66	1,02
NULOVÉ STOČNÉ CELKEM	1	0,00	19	0,00	50	0,00
NULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ+ VYKÁZANÉ MZDOVÉ NÁKLADY	8	0,71	19	0,55	40	0,28
NULOVÉ MZDOVÉ NÁKLADY + NENULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ	22	2,35	24	0,53	33	0,34
NULOVÉ MNOŽSTVÍ FAKTUROVANÉ ODPADNÍ VODY VČETNĚ VOD SRÁŽKOVÝCH	0	0,00	8	0,00	28	0,00
VYSOKÁ CENA PRO STOČNÉ (HODNOTA VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRNÉ CENY PRO STOČNÉ OPTIMÁLA SKUPINY)	10	0,54	16	0,26	25	0,16
PODÍL NEVYHOVUJÍCÍCH VZORKŮ ODPADNÍCH VOD VYPOUŠTĚNÝCH Z ČOV VYŠŠÍ NEŽ 20 %	9	1,59	26	0,53	22	0,17
PŘIPOJENÍ OBYVATELÉ NA ČOV, NULOVÉ MNOŽSTVÍ ODVEDENÉ ODPADNÍ VODY NA ČOV	1	0,03	4	0,04	1	0,01
CELKEM ZA SKUPINY	366		928		1052	

U všech tří provozovatelských skupin se nejvíce vyskytuje používání záporného kalkulačního zisku. Celková četnost výskytu této anomálie v uvedených skupinách činí 979 výskytů a podíl analyzovaného trhu fakturované odpadní a srážkové vody zasažený výskytem této anomálie činí 4,7 % (tj. 22,04 mil. m³). Lze tedy konstatovat, že záporný kalkulační zisk je oblíbeným nástrojem snižování ceny pro stočné zejména u menších provozovatelských subjektů (nejčastěji subjekty poskytující službu od 1 tis. do 10 tis. obyvatel).

Výskyt anomálie je zkreslený dalším nalezeným nedostatkem, a to používáním nízkých jednicových úplných vlastních nákladů. V uvedených skupinách byly nízké jednicové náklady identifikovány celkem na 483 Porovnáních. Tato anomálie upozorňuje na problematický přístup k tvorbě ceny pro stočné, popř. v nedostatečích v evidenci souvisejících ekonomicky oprávněných nákladů. Nejvíce se vyskytuje v VIII. a VII. skupině (298 a 168 Porovnání; 2,68 a 5,14 mil. m³ odpadní a srážkové vody fakturované). Za všechny tři skupiny je touto anomálií zasažen 2,1% podíl analyzovaného trhu.

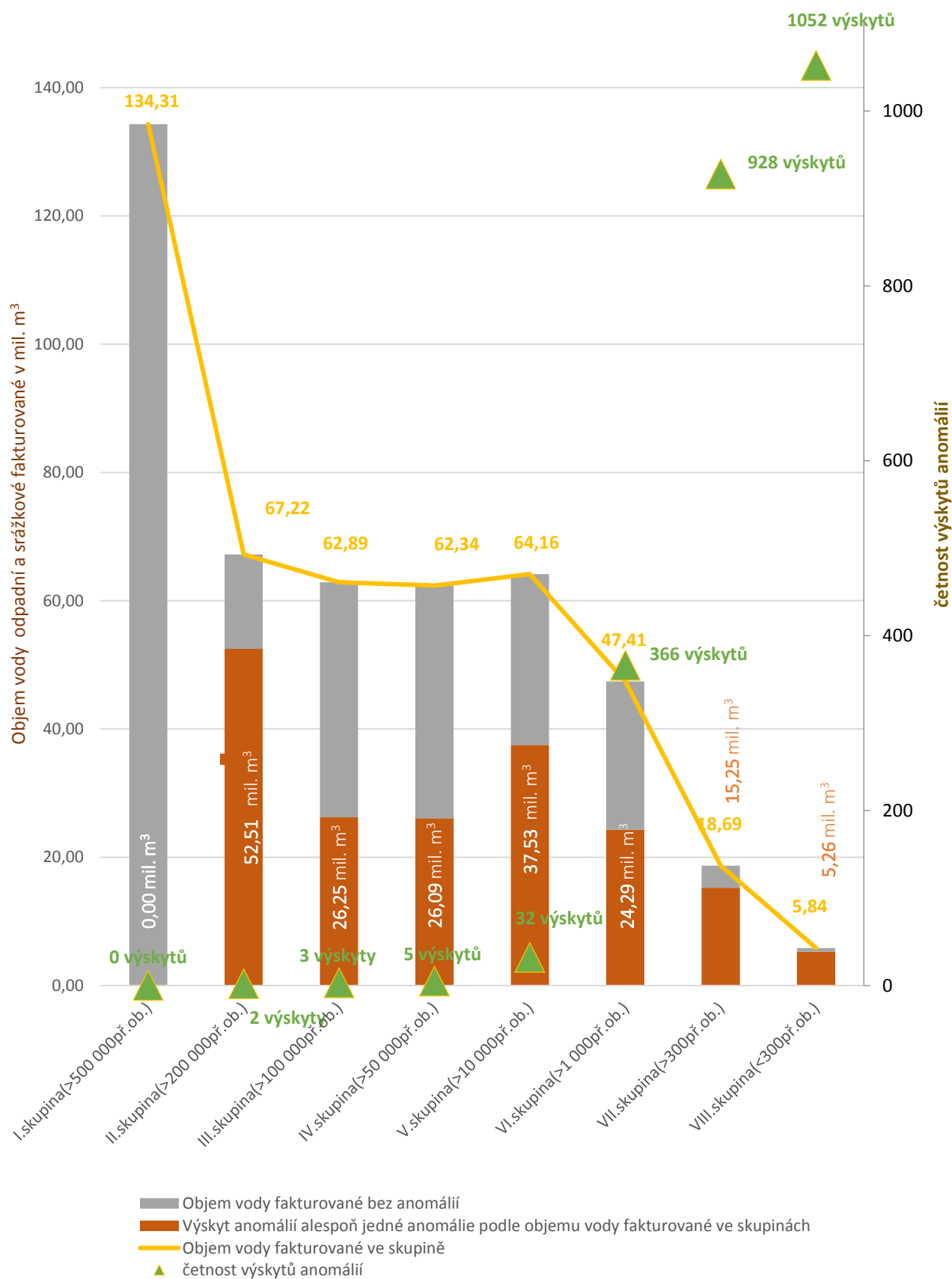
U těchto tří blíže zkoumaných skupin se často vyskytuje anomálie vysoký podíl zisku na úplných vlastních nákladech (hodnota více než 1,5 násobek mediánu skupiny z Porovnání s kladným kalkulačním ziskem). Tato anomálie se vyskytuje u Porovnání ve VI. skupině s celkovým objemem fakturované odpadní a srážkové vody 8,03 mil. m³ (16,93% podíl z objemu odpadní a srážkové vody fakturované ve skupině; 1,73% podíl analyzovaného trhu) Z hlediska četnosti výskytu je nejvíce poznamenána VII. provozovatelská skupina – 97 Porovnání. Výskyt vysokého podílu zisku na úplných vlastních nákladech je ovlivněn výskytem nízkých jednicových nákladů, tj. nedostatečnou evidencí souvisejících ekonomicky oprávněných nákladů. Souvislost je patrná zejména u VII. a VIII. skupiny.

Další anomálie upozorňují na problémy související se sledováním dat o provozu. Nejčastěji se jedná o nesrovnalost při evidenci odvedených odpadních vod na ČOV a počtu připojených obyvatel na ČOV. Nejpočetnější výskyt evidujeme v VII. skupině, a to 125 Porovnání.

Pro ucelení přehledu dále uvádíme graf znázorňující situaci u jednotlivých skupin.

BENCHMARKING PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ 2016 - KANALIZACE

VÝSKYT ALESPŮJ JEDNÉ ANOMÁLIE VE SKUPINĚ

- PŘEVEDENO NA OBJEM VODY FAKTUROVANÉ (MIL. M³) A ČETNOST VÝSKYTŮ ANOMÁLIÍ

6.2.6 Porovnání optimálních hodnot sledovaných ukazatelů jednotlivých skupin provozovatelských subjektů - kanalizace

V následující tabulce jsou uvedeny optimální hodnoty vybraných ukazatelů definovaného optimálního provozovatele v každé skupině. Při jejich výpočtu se postupovalo v souladu s platnou metodikou a postupy uvedenými v bodě 3.4 a 3.5.

Podle průměrných hodnot je možné se pokusit velice zjednodušeně specifikovat charakteristiky optimálního provozovatele pro celý obor kanalizací. Optimální provozovatel VIM pro odpadní a srážkovou vodu poskytuje své služby za cenu 35,76 Kč/ m³ s jednotkovými náklady ve výši 32,34 Kč/ m³. Na jednoho pracovníka společnosti připadá přibližně 78,70 tis. m³ vypouštěné odpadní a srážkové vody. Podíl čištěných odpadních vod je 99,96 %. V rámci ceny pro stočné se generují prostředky na obnovu ve výši 2,09 Kč na 1 Kč hodnoty VIM podle VÚME.

Ukazatel	Operační koeficient	Vykázané jednotkové náklady na 1 m ³ odpadní vody	Cena pro stočné	Podíl generovaných prostředků na obnovu a rozvoj k hodnotě VIM	Vypouštěné odpadní vody včetně srážkových na pracovníka společnosti (tis. m ³ /zam.)	Podíl čištěných odpadních vod
Skupina I.	1,12	33,49	37,34	2,21	140,28	99,28
Skupina II.	1,19	28,24	33,15	2,48	99,21	98,59
Skupina III.	1,10	33,50	36,73	1,98	90,59	100,00
Skupina IV.	1,08	33,64	36,23	1,91	63,26	99,96
Skupina V.	1,07	31,72	34,18	2,50	67,54	99,97
Skupina VI.	1,08	31,12	33,94	1,71	79,89	99,87
Skupina VII.	1,15	30,16	35,89	2,24	60,71	100,00
Skupina VIII.	1,08	32,96	35,64	1,95	77,51	100,00
Průměr všech skupin	1,11	32,34	35,76	2,09	78,70	99,96

6.3 Závěry benchmarkingového projektu provozatelských subjektů za rok 2016

6.3.1 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
1. Rozvinutá síť VIM a prozatím postačující množství přírodních vodních zdrojů. 2. Zákonný rámec upravující práva a povinnosti vlastníků a provozovatelů VIM. 3. Vysoké % napojení obyvatelstva k vodovodu a ke kanalizaci pro veřejnou potřebu. 4. Zákonem zaveden systém cenotvorby, který umožňuje pokrývat všechny ekonomicky oprávněné náklady a prostředky na obnovu VIM z ceny vodného a stočného - předpoklad pro dosažení samofinancovatelnosti vodovodů a kanalizací. 5. Zavedení nového nástroje v cenovém výměru „smlouva mezi vlastníkem a nájemcem o přenechání části zisku nájemci“ (poprvé v cenovém výměru pro rok 2017). 6. Organizovaný sběr dat upraven požadavky danými právními předpisy (vybrané údaje z majetkové a provozní evidence, „Porovnání“, hlášení pro ČSÚ, mechanismy sběru dat o kvalitě pitné vody a hodnotách vyčištěných odpadních vod). 7. Existence dotačních titulů na obnovu a rozvoj VIM.	1. Vysoký stupeň atomizace trhu (více než 6 660 vlastníků, více než 2 850 provozovatelů). 2. Různorodost struktury obchodních vztahů v rámci jednotlivých modelů provozování ovlivňuje možnosti vlastníka rozhodovat o způsobu generování prostředků na obnovu, o jejich výši a době akumulace, která může souviset s délkou trvání smlouvy uzavřené mezi vlastníkem VIM a provozovatelem (oddílný model provozování - včetně vlastnického modelu provozování a provozování s využíváním servisních smluv, smíšený model – včetně samoprovozování, kombinovaný model provozování). 3. Slabá vyjednávací pozice vlastníka vůči provozovateli zapříčiněná nedostatečnou znalostí práv a povinností vlastníka VIM (zejména u menších vlastníků). 4. Nedodržování zákonných požadavků ze strany vlastníků a provozovatelů (zákon o cenách, vyhláška č. 428/2001 Sb., zákon o vodovodech a kanalizacích č. 274/2001 Sb., Koncesní zákon 139/2006 Sb. platný 1. 1. 2014 - 30. 9. 2016, zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek). 5. Neexistence zákonem dané úpravy pro stanovení minimální výše nájemného nebo ceny pro vodné a pro stočné s vazbou na dosažení samofinancovatelnosti VIM. Nedostatečný dozor nad dodržováním požadavků daných právními předpisy (cenotvorba, plán financování obnovy a jeho realizace, kalkulace neoprávněných nákladů, servisní smlouvy). 6. Dotace ceny vlastníkem přes položku kalkulační zisk – trend u komunálních vlastníků – spotřebitel nemá informaci o skutečné ceně produktů. Tento postup zamezuje dosažení samofinancovatelnosti sektoru. V případě vlastnického modelu provozování dochází tímto způsobem k dotování samotného provozu – zejména u vlastníků s malým počtem připojených osob.

	7. Diskutabilní kvalita sbíraných a stávajících dat (ne všichni poskytovatelé dat vyplňují formuláře správně a stejně rozumějí obsahu jednotlivých položek; chybějící data pro kontrolu plánu financování obnovy: proinvestované dotace, stáří majetku, jeho opotřebení; rozsah objemu plánovaných oprav v daném roce ...).
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
1. Dosažení sociálně únosné samofinancovatelnosti infrastruktury (splnění EU směrnic, nastavení odpovědného financování sektoru s ohledem na nezatěžování dalších generací). 2. Detailnější vypracování podmínek hospodaření s prostředky určenými pro plán financování obnovy. 3. Zvýšení informovanosti všech zúčastněných stran sektoru o jejich právech a povinnostech. 4. Zavedení pomocných nástrojů pro úpravu vztahu mezi vlastníky a provozovateli VIM (např. vzor servisní smlouvy, smlouvy s odborným zástupcem). 5. Dodržování stanoveného rozmezí ceny pro vodné a stočné mezi úrovní sociálně únosné ceny a minimální cenou pokrývající veškeré provozní náklady a kapitálové náklady související s obnovou VIM (formou zakalkulování odpisů a prostředků PFO, které jsou v případě oddílného modelu provozování součástí nájemného). 6. Novelizace vyhlášky č. 428/2001 Sb., zejména příloha č. 20, v rámci které došlo k odstranění rozdílného přístupu pro poskytování informací o nákladové struktuře ceny pro vodné a stočné mezi subjekty aplikujícími smíšený a oddílný model provozování (informace o jednotlivých složkách nájemného hrazeného vlastníkům VIM; platnost povinnosti od 1. září 2019). 7. Zvyšování kvality dat, spolupráce se subjekty, provádění konzultačních a vzdělávacích aktivit.	1. Nejednotné chápání termínů (obnova, oprava, porucha...) a nízká úroveň kvality stávajících dat včetně neznalosti některých informací (např. týkajících se stáří a opotřebení VIM) mohou zapříčinit chybné rozhodnutí regulátora. 2. Neexistující zákonem daná úprava úprava možností využití zisku z regulované činnosti a možností použití zisku plynoucích z majetkových podílů vlastníků VIM v provozovatelských subjektech (Občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích). Ideální stav - použití zisků z regulované činnosti zákonem účelově vázáno na zabezpečení samofinancovatelnosti VIM. 3. Působení dotací EU na cenotvorbu, kdy musí být v kalkulaci na určité období použit záporný kalkulační zisk. Dochází k deformaci cen pro vodné a stočné. 4. Rozdílné podmínky podnikatelských subjektů a municipalit v účtování o dotacích při zařazování majetku do hmotného investičního majetku mají za následek, že není možné pro účely regulace využívat informace o hodnotě majetku z účetnictví subjektů. 5. Pokud dosažení samofinancovatelnosti bude trvat příliš dlouho, může to vést k opětovnému tlaku sektoru na dotace (na obnovu) a následně ke skokovým nárůstům cen vodného a stočného, které mohou být za sociální únosností. Tento postup může znamenat významné ekonomické zatížení budoucích generací, případně snížení kvality služeb. 6. Neúčelové použití prostředků plánu financování obnovy (jakožto veřejných zdrojů) v důsledku neexistence detailních podmínek pro hospodaření s nimi.

6.3.2 Závěr, zhodnocení a návrh dalšího postupu

Výsledky provedené analýzy SWOT a výstupy z benchmarkingu potvrdily a upřesnily poznatky benchmarkingu provozovatelských subjektů za rok 2015, který identifikoval hlavní problémové oblasti provozování VIM. Těmito oblastmi jsou: zahrnování ekonomicky oprávněných nákladů v plné výši a prostředků obnovy VIM do ceny pro vodné a stočné, stanovení výše nájemného VIM tak, aby pokrývalo jeho obnovu a související náklady vlastníka a provádění systematické údržby VIM prostřednictvím tlaku na snižování ztrát pitné vody a počtu poruch na síti. Vypovídací schopnost výsledků se oproti předchozímu roku značně zvýšila vzhledem k velikosti podílu analyzovaného trhu (více než 90 %) a je možné je použít jako podklad a výchozí bod pro řešení některých problémů oboru VaK s cílem dosáhnout stanovených dlouhodobých záměrů regulace.

V rámci provedené analýzy byla znovu řešena problematika zjištění informací o finanční náročnosti oboru VaK a o úrovni dosažení samofinancovatelnosti VIM.

Hlavní problém spočívá v tom, že v souladu se Zákonem č. 526/1990 Sb., o cenách a Cenovým výměrem MF cenová kalkulace nemusí obsahovat ekonomicky oprávněné náklady v plné výši, k čemuž v praxi dochází. Tato skutečnost pak významně zkresluje informace o nákladovosti oboru VaK. V zájmu zvýšení vypovídací schopnosti výsledků benchmarkingu, které jsou podkladem pro rozhodovací proces regulátora, a v zájmu zlepšení informovanosti odběratele o skutečné ceně služeb by mělo MZe zpřísnit dohled nad plněním ustanovení §35a, odst. 7, vyhlášky č. 428/2001 Sb. Uvedené ustanovení upravuje povinnost regulovaného subjektu započítat (resp. uvést) veškeré ekonomicky oprávněné náklady související s poskytováním regulovaných služeb v oboru vodovodů a kanalizací do ceny pro vodné a pro stočné. Případné snížení ceny by mělo být prováděno pouze s využitím kalkulační položky Kalkulační zisk. MF by mělo k řešení problému zvýšení vypovídací schopnosti benchmarkingu zaujmout stejné stanovisko a v tomto smyslu přistoupit k úpravě cenového výměru.

Kontrola samofinancovatelnosti oboru je sledována za pomoci ukazatele operační koeficient. Pokud je jeho hodnota rovna nebo je vyšší než 1, lze uvažovat, že je zabezpečeno pokrytí souvisejících nákladů a příslušné části výdajů na obnovu VIM pro daný rok z vodného a stočného. Z výsledků provedeného benchmarkingu vyplývá, že v každé hodnocené skupině provozovatelů se vyskytovaly subjekty, které dosahovaly hodnotu operačního koeficientu rovnu nebo větší než 1. Součástí tohoto ukazatele je i kalkulační zisk, který v některých případech dosahoval vysokého podílu na hodnotě úplných vlastních nákladů (ve vztahu k ostatním analyzovaným Porovnáním příslušné skupiny). Regulátor by se měl blíže zabývat problematikou nalezení odpovídající (požadované) hodnoty operačního koeficientu a případné maximální výše podílu kalkulačního zisku na úplných vlastních nákladech. To vše za podmínky vykazování veškerých souvisejících ekonomicky oprávněných nákladů v plné výši.

Přestože v minulém roce došlo k aplikaci nástroje na zlepšení transparentnosti vztahů mezi vlastníky a provozovateli v oddílném a vlastnickém modelu ve formě povinnosti uzavření dohody mezi vlastníkem a provozovatelem o rozdělení přiměřeného zisku, je nezbytné se i nadále zabývat problematikou stanovení výše nájemného a účelové vázanosti takto získaných prostředků pro potřeby správy, obnovy a dalšího rozvoje VIM. Detailnější informace o kalkulaci nájemného budou MZe přístupné až v roce 2020, a to na základě novely vyhlášky 428/2001 Sb.

Za účelem zlepšení služeb a prodloužení životnosti existujícího VIM by se měla regulace zaměřit na stanovení hraničního množství nefakturované pitné vody, případně ztrát pitné vody, která již signalizuje špatný stav VIM. Tímto způsobem by regulátor vytvořil tlak na realizaci pravidelné údržby a plánovaných oprav provozovaného VIM. Množství dat, která byla podrobena analýze, poskytuje dostatečné podklady pro podrobnější zhodnocení situace a pro kvantifikaci tohoto benchmarkingového cíle.

Jak bylo potvrzeno při přípravě dat, je nutné dále pokračovat v komunikaci se zpracovateli jednotlivých hlášení s cílem vyjasnění obsahové náplně některých vykazovaných údajů. Nadále je nutno systematicky pracovat na zpřístupnění výsledků benchmarkingu veřejnosti. Dále MZe plánuje v průběhu roku 2018 spustit webovou aplikaci, zpřístupňující zájemcům vybrané informace z Porovnání zahrnutých do benchmarkingu a s nimi souvisejících VÚME a VÚPE. Regulátor by měl vytvářet a rozvíjet platformu, která by s jednotlivými účastníky regulace projednávala zjištění analýz, poskytovala prostor ke zpětné vazbě, vytvářela prostor pro diskusi o plánovaných změnách (zejména zákonného rámce upravujícího fungování oboru) a o dalším možném vývoji regulace, který by zabezpečil plnění stanovených dlouhodobých záměrů.

7. Posouzení závěrů a jejich porovnání se záměry regulace

Při realizaci obou benchmarkingových projektů byly nalezeny anomálie, které naznačují nebo přímo označují problémy související s plněním dlouhodobých záměrů regulátora. Nebyla nalezena anomálie, která by upozorňovala na jinou, regulátorem prozatím nesledovanou, oblast.

V porovnání s předchozím cyklem benchmarkingu je v roce 2016 výrazný rozdíl v množství analyzovaných dat. Provedené analýzy potvrdily, upřesnily a případně poskytly nové informace o stavu oboru vodovodů a kanalizací. Protože analyzovaná data mapují více než 90% podíl trhu (stanoveného na základě objemu fakturované vody) je možné výsledky benchmarkingu použít jako výchozí informace pro další postup regulátora.

Z hlediska regulátora jsou za nejvýznamnější považovány anomálie nedostatečná tvorba prostředků obnovy VIM, využívání záporného kalkulačního zisku, záporného nebo nulového nájemného v případě oddílného modelu provozování, nevykazování úplných vlastních nákladů v plné výši a velice různorodé hodnoty ztrát pitné vody vykazované ve VÚPE napříč celým analyzovaným souborem dat.

Regulátor by se měl v případě vlastníků VIM aktivněji a detailně zabývat řešením problematiky obnovy VIM (s procesem souvisí anomálie nedostatečná tvorba prostředků na obnovu VIM, využívání záporného kalkulačního zisku a záporného nebo nulového nájemného). Měl by definovat doporučení, jak mají vlastníci VIM postupovat při plnění cíle generování dostatečného množství prostředků na obnovu.

Pro plnění záměru dosažení kvality služeb v případě pitné vody a zlepšení stavu související VIM je důležité, aby se regulátor blíže věnoval rozsáhlé problematice ztrát pitné vody.

Jako součást řešení výše uvedených doporučení bude nutné v uvedených oblastech kvantitativně a kvalitativně stanovit požadovaný cílový stav, a to na základě podrobnějších analýz zaměřených na konkrétní oblast. Tento cílový stav bude součástí specifikace cílů regulace a jeho dosahování bude sledováno systematickým benchmarkingem v následujících obdobích.

Poděkování

Děkujeme všem zpracovatelům zasílaných hlášení a dále všem subjektům, které nám zaslaly podnětné připomínky. Těšíme se na další diskuzi a náměty pro zlepšení benchmarkingu oboru VaK. Kontakty na všechny členy našeho týmu naleznete na stránkách MZe.

Tým oddělení analytického a benchmarkingu MZe

V Praze, 22. 1. 2018